IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX · Štev. 3 (2313) · Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. · TRST, sobota 3. januarja 1953 · Cena 20 lir

ČITATELJI IN NAROČNIKI!

Kdor poravna celoletno naročnino za l. 1953 v znesku 3.200 lir pred 31. t. m. prejme v dar lepo slovensko knjigo!

TEŽAVEN RAZPLET FRANCOSKE VLADNE KRIZE

Politične skupine proučujejo podrobnosti Mayerjevega programa

Včeraj je Mayer zaključil prvi del razgovorov in danes bo prejel odgovor posameznih skupin - Predsedniku Auriolu bo dal dokončni odgovor nocoj ali pa jutri zjutraj - Napoved potovanja v ZD Amerike

PARIZ, 2. — René Mayer, ki se je imel nocoj odločiti, ali naj sprejme pooblastilo za sestavo nove vlade, je to odločitev odložil na jutri. To pa zaradi tega, ker so predstavniki raznih političnih skupin, s katerimi se je danes razgovarjal, obljubili, da bodo dali svoj končni odgovor jutri. Sodeč po komentarjih predstavnikov skupin, ki so jih podali po razgovoru z Mayerjem, in po pisanju današnjega tiska, so politični opazovalci mnenja, da so Mayerjeve možnosti za sestavo vlade ugodne.

Značilno je med drugim stališče socialistične stranke, katere predstavniki so si po razgovoru z Mayerjem pridržali odgovor na jutri, ko se bodo posvetovali z glavnim odborom. Socialistični predstavnik Lussy je izjavil, da mora socialistična skupina razmišljati in razpravljati o določenem številu «novih idej», ki jih je nakazal Mayer.

Kar se tiče golistov, pa je predsednik parlamentarne skupine Diethelm izjavil, da je dobil «med razgovorom zelo ugoden vtis, zlasti zaradi načina, kako Mayer gleda na razna vprašanja». Predsednik demokristjanov Teitgen pa je izjavil, da je dobil ugoden vtis pri proučevanju Mayerjevega programa, zlasti glede njegove volje, da «francoskemu gospodarstvu da nov razvoj s pogumno politiko na področju stanovanj, izvoza in kmetijstva».

Ob zaključku jutranjih razgovorov je Mayer izjavil časnikarjem, da je sprejel predstavnike raznih parlamentarnih in senatnih skupin in da so mu ti predložili skupno resolucijo o ustavni reformi. Dodal je, da je zadovoljen, «ko vidi, da se glede temeljnih točk reforme ustvarja široka večina».

Mayer je svoja posvetovanja nadaljeval tudi popoldne in je sprejel predstavnike neodvisnih, skupine republikanske in socialne akcije (golistični odpadniki), zmernih in radikalov. Nato je sprejel še bivšega predsednika Daladiera in socialista Julesa Mocha.

Nocoj je Mayer zaključil prvo vrsto razgovorov, glede katerih je izjavil, da so mu nudili priliko, da odgovori na številna vprašanja, ki so jih postavile parlamentarne skupine o njegovem programu. Jutri mu bodo te skupine dale odgovor, ki ga bo skrbno proučil, preden da predsedniku republike dokončen odgovor, in sicer jutri zvečer ali pa v nedeljo zjutraj.

Danes zjutraj je predstavnik socialistov dal razumeti, da ne bo njegova stranka morda v neposredni opoziciji proti Mayerjevi vladi, čeprav bo odklonila sodelovanje v njej. S tem bi nastal položaj, kakršen je bil, ko je prišel na oblast Pinay, in bi prišlo do vlade, katere obstoj bi bil v veliki meri odvisen od vzdržanja socialistov pri važnih glasovanjih. Seveda ne bi v tem primeru prišli golisti v vladno koalicijo.

Dejstvo, da so socialisti, golisti in katoliški republikanci zahtevali jutri nove razgovore, kaže, da so Mayerjevi načrti na splošno naleteli na boljši sprejem kakor načrti Bidaulta ali Soustella.

Nocoj pa je Mayer izjavil, da predvideva njegov program začetek pogajanj z ZDA v prihodnjem februarju. Nekemu časnikarju, ki ga je vprašal, ali misli potovati v Ameriko, je Mayer odgovoril: «Že več tednov se govori o tem potovanju (verjetno je mislil na govorice, da bo bivši ministrski predsednik Pinay obiskal ameriškega predsednika). Vsekakor bi rajši napravil to potovanje kot ministrski predsednik. Toda predvsem je potrebno odobriti nakazila za bivše borce in zagotoviti izenačenje proračuna. To izenačenje bo mogoče doseči z omejitvijo izdatkov, ker slepa ulica, v kateri smo obtičali, odgovarja preveč optimističnemu ocenjevanju možnosti posojil».

Če bo Mayer dal jutri ali v nedeljo pritrdilni odgovor predsedniku Auriolu, domnevajo, da se bo lahko v torek predstavil skupščini in zahteval investituro.

Angleški listi o vatikanski gonji

„New Statesman and Nation" in „Spectator" zavračata govorice o preganjanju vere v FLRJ in prikazujeta Stepinčeve medvojne zločine

LONDON, 2. — Največji angleški tedniki, kot «New Statesman and Nation», «Spectator» in drugi, objavljajo na vidnih mestih članke in dopise, ki odgovarjajo na kampanjo, ki jo vodi Vatikan proti Jugoslaviji v zvezi z napovedanim obiskom maršala Tita v Londonu.

«New Statesman and Nation» piše, da pri sodelovanju med Jugoslavijo in Veliko Britanijo sploh ne gre gledati na notranje razmere. Članek ugotavlja, da so popolnoma netočne trditve o preganjanju vere v Jugoslaviji in poudarja, da država presega svoje ustavne predpise in daje cerkvi pomoč v obliki subvencij. Časopis navaja tudi izjave patriarha srbske pravoslavne cerkve Vikentija, ki je kategorično zavrnil obdolževanja o preganjanju vere v Jugoslaviji.

«New Statesman and Nation» piše dalje, da katoliška hierarhija v svojih pritožbah ni soglasna, kajti večina duhovnikov se vključuje v duhovniška združenja, ki želijo sodelovanja z državo. Časopis meni, da bi moral Vatikan jasno povedati, da je njegovo sovraštvo do Jugoslavije nastalo samo zaradi tega, ker so v tej državi uvedli agrarno reformo in nacionalizacijo, kar je odvzelo katoliški cerkvi večji del njenega bogastva.

Angleški tednik opozarja nadalje, da je katoliška cerkev v času ustaškega režima obnovila svojo srednjeveško prakso pokristjanjevanja z ognjem in mečem, niti s prstom pa ni zganila, ko so ustaši poklali četrt milijona Srbov.

List «Spectator» pa piše o Stepincu in poudarja, da je ta zagrebški nadškof obiskal Pavelića že drugi dan po njegovem prihodu v Zagreb, kamor je prišel skupaj z nemškimi četami. Stepinac je tedaj poslal vsem duhovnikom uradno okrožnico, v kateri je pozval duhovnike, naj sodelujejo s tem zločincem in kvislingom. Tudi ta list ugotavlja, da v Jugoslaviji ni nobenega preganjanja cerkve in da so vse vesti o tem netočne.

AZIJSKI SOCIALISTI pred konferenco v Rangunu

5. januarja se bo v burmanskem glavnem mestu začela azijska socialistična konferenca, ki ji bosta prisostvovala tudi predstavnika Zveze komunistov Jugoslavije Milovan Djilas in dr. Aleš Bebler

LONDON, 2. — Včeraj opolnoči je odpotoval iz Londona Clement Attlee, ki bo prisostvoval azijski socialistični konferenci v Rangunu. Na poti v Burmo se bo ustavil v Pakistanu in v Indiji.

RANGUN, 2. — Konferenci socialističnih strank azijskih držav, ki se bo začela 5. januarja v Rangunu, bosta kot gosta prisostvovala tudi predstavnika Zveze komunistov Jugoslavije Milovan Djilas, član Izvršnega komiteja ZKJ, in dr. Aleš Bebler, član CK ZKJ. Dejstvo, da je ZKJ edina evropska stranka, ki je dobila vabilo, naj prisostvuje konferenci v Rangunu, priča o velikem ugledu Jugoslavije v očeh burmanskih in drugih azijskih socialistov in ljudstev sploh. Z druge strani kaže sestava jugoslovanske delegacije na pozornost, ki jo v Jugoslaviji pripisujejo socialističnemu gibanju azijskega kontinenta.

Poleg predstavnikov socialističnih strank Indije, Indonezije in Burme, ki sklicujejo konferenco, bodo pri njenem delu sodelovali še predstavniki socialističnih strank iz Japonske, Malaje, Pakistana, Egipta, Sirije, Libanona in Tunizije. Od mednarodnih političnih organizacij bodo rangunskemu sestanku prisostvovali predstavniki Socialistične internacionale in Mednarodne zveze socialistične mladine.

Sedanjo konferenco je pripravil sestanek, ki je bil lani marca, tudi v Rangunu. Ob tej priložnosti so sklenili sklicati prvo azijsko socialistično konferenco in sestavili pripravljalni odbor s sedežem v burmanski prestolnici. Ob isti priložnosti je bilo sklenjeno, da se ustanovi azijska socialistična federacija, katere vodstvo bi stalno zasedalo v Rangunu.

Iz dnevnega reda, ki je bil sestavljen na omenjeni konferenci, je mogoče sklepati, da bodo na rangunski konferenci razpravljali o vprašanjih, ki so zelo važna za smer razvoja socializma v Aziji. Predvsem bodo izmenjali mnenja o splošni azijski problematiki, o vprašanju agrarne reforme v posameznih azijskih deželah, o stališču azijskega kontinenta do vprašanja ohranitve miru v svetu, o organiziranju stalnega aparata socialistične konference in o deklaraciji o načelih in ciljih azijskih socialističnih strank. Delegati bodo prikazali stališče strank, ki jih predstavljajo, in omogočili kristalizacijo enotnega stališča do reševanja splošnih azijskih vprašanj. To bo obenem tudi priložnost za še tesnejšo medsebojno povezavo azijskih socialistov in azijskih narodov sploh.

Ceprav je bil marčni sestanek v Rangunu sklican zaradi pripravljanja sedanje konference, so se že tam pokazala vprašanja, glede katerih večina azijskih socialističnih strank popolnoma soglaša. Te stranke obsojajo kapitalizem, obenem pa zavračajo politiko kominforma kot izrazito imperialistično in torej nasprotno ciljem in načelom socializma. Na političnem področju — kot je razvidno iz materiala, objavljenega po omenjenem sestanku — težijo azijske socialistične stranke k uresničenju političnih in socialnih demokratičnih pravic, vzpostavitvi demokratične uprave, mednarodnemu sodelovanju z vsemi miroljubnimi deželami v svetu in k odločni borbi za ohranitev spodkopanega svetovnega miru. Na področju gospodarske akcije se te stranke zavzemajo za podružabljenje sredstev za proizvodnjo, izgradnjo socialističnega gospodarstva, planiranje in zagotovitev dela vsem ljudem. Pri tem vztrajajo pri ohranitvi popolne neodvisnosti azijskih narodov.

Med malim številom vprašanj, v katerih azijske socialistične stranke niso soglasne, je odnos do socialističnih gibanj v Evropi in do Socialistične internacionale. Večina teh strank ima negativno stališče do evropskih socialističnih gibanj. To stališče izhaja iz razširjenega mnenja, da evropski socialisti ne kažejo dovolj razumevanja niti zanimanja za specifično problematiko nerazvitih azijskih dežel in da se ne upirajo s potrebno odločnostjo kolonialistični politiki nekaterih držav.

Socialistične stranke v Aziji so sicer mlade, vendar pa danes pomenijo resen faktor v družbenem in političnem razvoju tega kontinenta. Prisvajajo si v večji ali manjši meri marksistično ideologijo in hočejo za svoje dežele izvojevati pravico za svoboden demokratičen razvoj in enakopravnost z razvitimi deželami sveta.

Ugovori egiptovske vlade proti imenovanju Nahasa

KAIRO, 2. — Egiptovska vlada je danes objavila izjavo, v kateri pravi, da zakon o epuraciji strank ne priznava mesta častnega predsednika. Zaradi tega še vedno velja ugovor proti imenovanju Nahasa za častnega predsednika nove vafdistične stranke. Vlada ugovarja tudi imenovanju Fataha el Tasila za člana vafdistične stranke. Obtožujejo ga, da je favoriziral svoje sorodnike, ko je bil pravosodni minister.

Ministrski podpredsednik in notranji minister Soliman Hafez je poslal državnemu ministru Raduanu zaključno poročilo epuracijskega odbora, ki je izvedel preiskavo o upravljanju javnega premoženja.

Poročilo navaja šest bivših ministrov proti katerim bi morali sodno nastopiti, ker so vedeli, za primere zlorabe oblasti. Med temi so bivši glavni tajnik vafdistične stranke Fuad Serag el Din, bivši minister za javna dela vafdist Osman Moharam in minister za narodno gospodarstvo v Nahasovi vladi Hamed Zaki.

Se ni ugotovljeno število žrtev eksplozije v Valparaisu

VALPARAISO, 2. — Požar, ki je nastal zaradi eksplozije v zalogi razstreliva, so pogasili. Sedaj nadaljujejo z odstranjevanjem ruševin in z iskanjem trupel ponesrečencev. Do sedaj so ugotovili, da je nesreča terjala 49 smrtnih žrtev, toda bojijo se, da bo to število narastlo in morda preseglo 100. Od 350 ranjenih se jih 50 še vedno bori s smrtjo.

Medtem so javili, da so aretirali nekatere odgovorne osebe, ki so brez dovoljenja odredile vskladiščenje razstreliva v pristanišču. Predsednik Carlos Ibanez del Campo je odredil tri dni državnega žalovanja. Pogreb žrtev bo jutri na državne stroške. Za pomoč družinskim članom žrtev bo vlada predložila parlamentu poseben načrt zakona.

Pred trgovinskimi pogajanji med Jugoslavijo in Turčijo

Številne novoletne čestitke maršalu Titu iz raznih krajev domovine in inozemstva

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 2. — Predsednik jugoslovanske zvezne vlade maršal Tito še vedno prejema iz raznih krajev domovine in iz inozemstva številne novoletne čestitke, v katerih mu jugoslovanski narodi in prijatelji iz tujine želijo dolgo življenje in mnogo sreče za dobro vsega jugoslovanskega delovnega ljudstva in naprednega človeštva sploh.

Med drugimi so poslali čestitke jugoslovanski poslanik v Atenah Radoš Jovanović, jugoslovanski poslanik v Buenos Airesu Mišo Pavičević, jugoslovanski poslanik in osebje poslaništva v Egiptu, člani jugoslovanskega poslaništva v Moskvi, na Dunaju, v Sofiji, Ankari itd.

Razen tega je maršal Tito prejel številne čestitke tudi od jugoslovanskih izseljeniških organizacij iz raznih krajev sveta Največ čestitk pa je prejel iz vseh republik od delovnih kolektivov, množičnih organizacij, sindikalnih, kulturno-prosvetnih ter znanstvenih in umetniških ustanov.

Turški minister za trgovino in gospodarstvo Enver Gireli je po poročilih iz Ankare včeraj sporočil, da se bodo 12. januarja začela pogajanja za sklenitev trgovinskega sporazuma med Jugoslavijo in Turčijo. Pogajanja bodo v Ankari. Sklenjen bo tudi sporazum o izgradnji prometnih zvez med obema državama.

Kot znano, se je minister Gireli te dni vrnil iz Beograda. Turški listi poudarjajo predvsem njegovo izjavo, ki jo je dal pred odhodom iz Beograda, da se bodo gospodarski odnosi med obema državama razvijali vzporedno s sodelovanjem na ostalih področjih.

Člani delegacije Jugoslovanske ljudske armade, ki so že tri tedne na obisku v Burmi, so dospeli danes v Rangun po desetdnevnem obisku v burmanski državi San. Jugoslovanski visoki častniki so prišli v Rangun z ladjo iz Mandaleja, kjer so jim sinoči priredili svečan poslovilni banket. Predsednik mestnega odbora Mandale je ob tej priložnosti izročili vodji jugoslovanske delegacije gen Vučkoviču častno diplomo in zlato medaljo v spomin na obisk v tem pomembnem burmanskem kulturnem središču.

Stevilni burmanski listi že od vsega začetka obširno in na vidnem mestu poročajo o obisku jugoslovanske vojaške delegacije v njihovi državi. Listi pozdravljajo obisk visokih jugoslovanskih častnikov v njihovi državi in poudarjajo junaštvo JLA v zadnji svetovni vojni.

Tuniški bej podpisal 40 dokumentov

TUNIS, 2. — Tuniški bej je podpisal približno 40 dokumentov, odkar se je 20. decembra vdal francoskemu pritisku in se odločil, da pristane na reforme, ki jih predlagajo Francozi.

Brilej se poslavlja iz Londona

LONDON, 2. — Britanski zunanji minister Eden in njegova žena sta danes priredila kosilo na čast jugoslovanskemu poslaniku v Londonu Brileju, ki se pripravlja na odhod iz Londona.

Navzoči so bili tudi obrambni minister lord Alexander, glavni tajnik laburistične stranke Morgan Philips in svetovalec jugoslovanskega poslaništva Petrič.

NOV DEMOKRISTJANSKI UDAREC italijanskemu parlamentarizmu

Za demokristjane je parlament samo še demokratična maska za prikrivanje njihove samovolje - Burna proceduralna razprava pozno v noč in demokristjanski diktat na obletnico fašistične razpustitve parlamenta

(Od našega dopisnika)

RIM, 2. — Demokristjanska večina je danes zadala nov udarec italijanskemu parlamentarizmu, ki vedno bolj degenerira v poslušno orodje vlade in sil, ki so za njo. Po nekem čudnem naključju se je to zgodilo prav v prvih jutranjih urah 3. januarja — obletnice Mussolinijeve razpustitve parlamenta. To so poderčali tudi poslanci opozicije, ki so, ko je kazalec na veliki uri v dvorani Montecitoria prišel do številke 12, začeli skoraj soglasno kričati: «Tretji januar!»

Šlo je za glasovanje o resolucijah v zvezi s Scelbovim zakonskim načrtom o spremembi volilnega zakona. Resolucij je bilo predloženih 216, predsedstvo pa je v soglasju z večino uredilo tako, da bi glasovali največ o 15, ker je vse resolucije, ki so predlagale zavrnitev zakonskega načrta oziroma odklonitev podrobne diskusije, združilo, medtem ko je večino resolucij sploh odklonilo, češ da nimajo neposredne zveze z zakonskim načrtom.

Glasovati bi morali o resoluciji, ki jo je predložil poslanec Targetti (PSI) in ki je predlagala enostavno zavrnitev zakonskega načrta. Medtem je skupina demokristjanskih poslancev vložila pismeno zahtevo, naj bodi glasovanje tajno. Ta na videz presenetljiva zahteva (pri tajnih glasovanjih vladi stalno «uhaja» nekaj glasov) se je kaj kmalu pokazala kot oni proceduralni trik, s katerim namerava vlada v kratkem času odpraviti vseh 2000 popravkov, ki so bili predloženi k zakonskemu načrtu. Demokristjani so namreč postavili tezo, da pri tajnem glasovanju ni mogoča izjava o glasovanju, do katere ima sicer pravico vsak poslanec. Če bi bilo tako, bi demokristjanski glasovalni stroj na praktično nemih sejah hitro odpravil vse popravke.

Razvila se je dolga diskusija o proceduri z vsemi mogočimi razlagami pravilnika, ki ne vsebuje nobenega podobnega določila. Opozicija je predlagala, naj se prepusti predsedniku pravica, da v vsakem posameznem primeru dovoli izjave o glasovanju ali ne, ali pa da se njihovo število omeji. Tudi predsednik Gronchi je izrazil podobno stališče in se poskušal izogniti načelni razpravi o vprašanju, ker osebno verjetno ni hotel, da bi prejudiciralo tako važno proceduralno vprašanje.

Smisel današnje seje pa se je verjetno najbolj pokazal v trenutku, ko je Gronchi — ki je sicer demokristjan, vendar pa je doslej kazal veliko samostojnost v razlaganju pravilnika in včasih tudi prišel v navzkriž s svojo stranko — nenadoma napravil obrat za 180 stopinj, umaknil svojo tezo in naznanil, da začenja načelno diskusijo, ali so pri tajnem glasovanju dopustne izjave o glasovanju. Teza, ki so jo postavili demokristjani, je ta: če je glasovanje tajno, ni dopustno, da poslanec javno pove, kako bo glasoval in zakaj bo ravnal tako. Bistvo teze pa seveda ni v tem (kajti pri tajnem glasovanju ima poslanec pravico, da nihče ne ve, kako je glasoval, ne pa tudi dolžnosti, da to ohrani zase; poleg tega pa je «izjava o glasovanju» obenem oblika diskusije o predmetu, o katerem se glasuje), temveč v želji, da se pridobi čas za izglasovanje volilnega zakona.

Ceprav so nekateri neodvisni poslanci, na primer bivši liberalec Corbino, prosili predsednika, naj ne dovoli, da se zaradi kakšnih trenutnih koristi prejudicira parlamentarna praksa, je bil Gronchi očitno že vpležen (predpoldne je imel dolg razgovor z De Gasperijem, pred nenadno spremembno svojega mnenja pa je za kratek čas prekinil sejo) in dal vprašanje na glasovanje. Opozicija je iz protesta zapustila dvorano.

Ko je demokristjanski glasovalni stroj odločil, da se pred tajnim glasovanjem molči, je prišla na vrsto Targettijeva resolucija Vendar jo je ta umaknil in v diskusiji, ki je sledila, so tudi ostali poslanci opozicije, pa tudi nekateri neodvisni, umaknili svoje resolucije, ki so imele podobno vsebino. Med njimi je bil tudi poslanec Cucchi. Tako je končno prišla na vrsto resolucija demokristjanskega poslanca Codacci-Pisanellija To ime, ki ima nekam čuden vzok v zvezi z dogodki v italijanskem parlamentu ob prihodu fašizma na oblast, je skupno s 3. januarjem dalo povod za ponovne aluzije opozicije; med prepirom, ki je nastal, so trije kominformitsični poslanci skoraj pretepli socialdemokrata Lombarda, ki so ga rešili samo uradni sluge.

Končno je bila izglasovana tudi ta resolucija, ki odobrava zakon in priporoča začetek podrobne diskusije.

Pozno ponoči, ko to poročamo, je seja še trajala.

Glavni vtis z današnje seje ni proceduralno vprašanje, o katerem so razpravljali in odločali, temveč predvsem to, da se demokristjani požvižgajo na parlamentarizem, ki jim je samo še demokratično maskirano orodje za izvrševanje njihove samovolje.

A. P.

Britanska vlada o delovanju atlantskega sveta

LONDON, 2. — V svojem poročilu v spodnji zbornici o delu atlantskega sveta v pretekle mesecu v Parizu izjavlja britanska vlada, da so države atlantskega pakta še vedno pred nevarnostjo nenadnega napada in pred nevarnostjo razbitja zavezništva od znotraj. Poročilo poudarja tudi, da čeprav ne more atlantska zveza zmanjšati svojih obrambnih naporov, mora vendar preprečiti, da bi oboroževanje preveč ne vplivalo na gospodarstvo Zahodne Evrope.

Poročilo pravi dalje, da se zdi, da je nevarnost splošne vojne danes manjša zaradi odločnosti držav NATO in njihovega oboroževanja, ter da ni dopustno zmanjšati teh naporov, dokler ne bodo vsi načrti izpolnjeni. Nato dodaja, da so bili obrambni načrti Velike Britanije sicer nekoliko spremenjeni, toda ta sprememba ne prinaša količinskega znižanja oboružitve. Dejstvo je, da bo Velika Britanija izdala v prihodnjem proračunskem letu večje zneske kakor v preteklem. Razen tega bodo kombinirane sile NATO v programu za leto 1953 številnejše in bolje opremljene kakor sile, s katerimi so razpolagali ob koncu leta 1952.

Poročilo omenja nato sporazum za izgraditev v Evropi novih vojaških naprav in novih letališč za skupni znesek 80 milijonov šterlingov in sporazum o ustanovitvi novega pomorskega poveljstva za Sredozemlje.

Danes začetek zasedanja 83. ameriškega kongresa

Senator Robert Taft voditelj republikanske skupine - Lovett za nadaljevanje vojaške pomoči prekomorskim državam - V torek in sredo razgovori med Eisenhowerjem in Churchillom

WASHINGTON, 2. — Republikanska skupina v novem senatu je danes zjutraj soglasno izbrala za svojega voditelja senatorja Roberta Tafta. Senator Styles Bridges iz New Hampshira je bil imenovan za začasnega predsednika, senator William Knowland iz Kalifornije za predsednika političnega odbora republikanske senatne skupine, senator Eugene Millikin iz Colorada pa za predsednika republikanske konference.

Za popoldne je bil določen nov sestanek, zato da imenujejo člane važnejših senatnih odborov in da razpravljajo o postopku.

Kongres, ki je bil deloma zamenjan na zadnjih volitvah, se bo prvikrat sestal jutri ob 18. uri. Ob tej priliki bodo najprej izvolili predsednike posameznih odborov in nedvomno bodo potrjena imenovanja, ki so jih določili republikanci, ki imajo večino v obeh zbornicah kongresa. Tako bo Taft voditelj večine.

Demokratični senatorji pa so danes soglasno izvolili za predsednika demokratične parlamentarne skupine senatorja Lyndona Johnsona iz Texasa. Johnson, ki ima 44 let, bo predsedoval tudi političnemu odboru demokratične parlamentarne skupine.

Na današnjem sestanku republikanske skupine ni bil navzoč senator Wayne Morse iz Oregona, ki je bil sicer izvoljen na republikanski listi, toda velja za neodvisnega in je pri zadnjih volitvah podpiral demokratičnega kandidata Stevensona.

V predstavniškem domu so republikanci imenovali za predsednika predstavnika Josepha Bartina iz države Massachussetts. Parlamentarna skupina v predstavniškem domu pa je imenovala za svojega predsednika Charlesa Hallecka iz Indiane.

Za voditelja demokratične parlamentarne skupine v predstavniškem domu pa je bil izvoljen Sam Rayburn, dosedanji predsednik predstavniškega doma.

Obrambni minister Robert Lovett je objavil včeraj poletno poročilo svojega ministrstva za proračunsko leto 1952. ki se je končalo 30. junija 1952. Poročilo pravi da je Amerika dokončala pripravljalne razdobje svojega oboroževanja, vendar bo treba tudi za ohranitev in nadaljevanje dosedanjih uspehov v bodočnosti še krepkih naporov. Zdaj so Združene države v tem pogledu sredi reševanja svoje naloge, ne pa že na koncu, pravi Lovett, in poziva k vztrajnemu, neprekinjenemu razvoju v obrambnem načrtu. Lovett pravi, da je nadaljevanje ameriške pomoči zaveznikom in prijateljskim državam v ostalem svetu nujno za varnost vseh udeleženih držav. «Združene države so izpostavljeno trajni, ne samo začasni nevarnosti», nadaljuje poročilo. «Naš vojaški načrt je bil in mora tudi ostati prilagojen trdi resničnosti tega dejstva».

Razvoj ameriške vojaške sile v prihodnjih letih bo še nadalje zahteval znatnih denarnih sredstev, je dalje rečeno v poročilu. Ceprav bodo bodoče zahteve manjše kakor pa zahteve v prvih letih oboroževalnega prizadevanja — razen če bi se svetovni položaj poslabšal — vendar bodo še znatne. Združene države so dokončale pripravljalno razdobje svojega obrambnega oboroževanja s tem, da so mnogo vložile v industrijske in strojne naprave.

Obrambni minister odsvetuje v poročilu take proračunske izpremembe, ki bi zmanjšale vojaško pomoč prekomorskim državam. «Preprečitev morebitnega bodočega napada zahteva poleg razvoja naše lastne obrambne moči tudi razširitev vojaške pomoči našim zaveznikom in prijateljem v tujini» — izjavlja Lovett. «Načrt izgrajevanja obrambne sile in industrijskega oporišča v Evropi ter dajanja pomoči drugim državam je danes prav tako pravilen, kakor je bil pred tremi leti, ko smo ga odobrili».

V pooblaščenih krogih se je izvedelo, da se bo Churchill sestal z Eisenhowerjem v New Yorku v torek in sredo. Churchill bo prispel v New York v ponedeljek in po razgovorih z novim predsednikom bo v četrtek v Washingtonu obiskal predsednika Trumana.

O svojih razgovorih z Eisenhowerjem bo moral Churchill poročati v Londonu, toda domnevajo, da bo verjetno pripravil svoje poročilo na Jamaiki in v tem primeru ne bo moglo to poročilo prispeti pred koncem prihodnjega tedna v London, kjer ga bodo proučili na izredni seji vlade, ki jo bo sklical ministrski podpredsednik Eden.

Vzgledi iz borbe nemškega delavstva

Sindikalni obračun, ki so ga napravili konec leta tržaški, italijanski in francoski delavci, je močno pasiven. Delavstvo v omenjenih dveh državah in na Tržaškem ozemlju je razdvojeno zaradi «ideoloških nasprotij»; milijoni delavcev sploh niso sindikalno povezani, drugi milijoni so organizacijsko ločeni in izkoriščajo njihovo energijo za cilje in interese, ki niso cilji in interesi delavcev. V Italiji, v Franciji in v Trstu morajo delavci braniti tisti minimum, ki so ga dosegli, ter se borijo za to, da ohranijo vsaj že tako slabe položaje. V gospodarskem in družbenem življenju delavci v teh državah malo pomenijo. Na gospodarsko življenje imajo delavci tu malo vpliva in se v sedanjem položaju ne morejo boriti za dosego naprednih in socialističnih ciljev.

Ceprav se bo zdelo marsikomu čudno, pa so delavci v Zapadni nemški republiki mnogo bolj močni, združeni v enotnem sindikalnem gibanju in se borijo na naprednih pozicijah. V Zvezni nemški republiki je nemškemu proletariatu kljub porazu in njegovim hudim posledicam, kljub delitvi Nemčije in vojaški okupaciji in kljub tradiciji sindikalne razcepljenosti po raznih ideologijah uspelo obnoviti sindikalno gibanje na enotnih osnovah. DGB (Zveza nemških sindikatov) je edina in enotna organizacija nemških delavcev. Ta zveza je vzgojila delavce in ustvarila v njih zavest in miselnost verske in politične strpnosti ter je iz sindikata izločila vse težnje po plemenski diskriminaciji. V Nemčiji je delavstvo organizirano po raznih strokah in so delavci in uradniki iste stroke organizirani v istem sindikatu. Sindikat je popolnoma neodvisen od delodajalcev, od vlade in njenih organov, od verskih ustanov in od političnih strank ter je popolnoma demokratičen. DGB trdi o odnosih z raznimi strankami, da so množične sindikalne odganizacije šola demokracije, da pa še ne pomeni, da bi se v njih pripravljali za vstop v eno ali drugo stranko. Enotni sindikat se mora naslanjati na delavski razred in tako postati važno sredstvo za okrepitev demokracije in resnično naprednih strank. Sindikat ne more nadomestiti strank v njihovih funkcijah, ker ima lastne naloge; in stranke, ki se resnično borijo za demokracijo in socializem ter za družbeno enakopravnost, se morajo le veseliti, da sindikat opravlja svojo nalogo.

Organizacijska in akcijska sindikalna enotnost DGB je osnovni steber, na katerem sloni in se krepi enotnost nemškega sindikalnega gibanja. Načela tega gibanja so med drugim tudi naslednja: Ker bi bila vsaka demokracija nepopolna, če bi se omejevala samo na politično plat, deluje nemško sindikalno gibanje tako, da se lahko iz politične demokracije izlušči tudi gospodarska demokracija. Delavci morajo odločati o usodi ljudstva in države, kateri pripadajo in ne smejo biti predmet izkoriščevanja v rokah kapitalistov. Zavest enotnosti delavcev v enotnem sindikatu je pogoj za tako borbo, ki bo dala politični demokraciji tudi gospodarsko osnovo. Zato se delavci borijo za soudeležbo pri upravljanju in pri delitvi dobička v vseh socialnih ustanovah. Zadnji kongres DGB je utrdil enotnost sindikalnega gibanja ter potrdil svoj napredni razredni in dejansko revolucionarni problem. Na tem kongresu so med drugim postavili naslednje programske točke: 1. združitev Nemčije; 2. borba za popolno zaposlitev delavcev in za racionalno izkoriščanje vseh proizvajalnih sil; 3. soupravljanje organiziranih delavcev v vseh gospodarskih in družbenih ustanovah; 4. sprememba zasebne lastnine ključnih industrij v kolektivno lastnino (predvsem rudarstva, železne industrije, kemične industrije, proizvodnje električnega toka, prometa in kreditnih zavodov); 5. socialna pravičnost s pravično soudeležbo vseh delavcev pri celotnem narodnem dohodku, pri čemer je treba zagotoviti življenjska sredstva vsem nesposobnim za delo, starim in invalidom.

Zveza nemških sindikatov zahteva poleg revizije zakona o ustanavljanju podjetij tudi razširitev zakona o soupravljanju železne in premogovne industrije na podjetja kemične industrije.

Tu imamo primer učinkovitega in resnično razrednega sindikalnega gibanja in njegovih velikih sedanjih možnosti. Zato moramo tržaške delavce, socialiste, dosledne sindikaliste in vse demokratične sile opozoriti na ta dejstva in na te zglede; tako bodo delavci tudi v Trstu začeli politično sindikalno akcijo, ki bo ustvarila pogoje, da bo imelo delavstvo zopet avantgardno vlogo.

Ike, pozor, pozor!

Do smrti bi nam bilo žal, če ne bi postregli s slovenskim prevodom najbolj mastnih ocvirkov iz včerajšnjega uvodnika fašističnega direktorja slavnega «Il Piccolo» v včerajšnjem uvodniku tržaškega De Gasperijevega dnevnega glasila «La coda di paglia».

Poslušajte:

«...kajti Stalin je voditelj, ki vidi daleč in ima Tita za izgubljeno ovco, kateri se ne smejo zapreti vrata staje, iz katere je začasno ušla. Tito je komunistični trn, zaboden v bok protikomunističnih demokracij Zahoda, je sejalec razprtij, ki bo držal svoje obveznosti do zaveznikov vedno viseče, je diktator, ki bo igral vedno le na propagandistične karte.

«Metoda, ki jo sedaj Rusija uporablja do Tita, je ona, katero vidimo: ne se brigati zanj, pustiti ga živeti, ne favorizirati njegovega zadržanja mučenca, ki ga nenehno ogrožajo, spoštovati jugoslovanske meje, ne nasedati provokacijam, ki bi jih hotel Beograd počenjati na teh mejah, zato da bi napolnil statistike in se jih potem posluževal v odnosih z zavezniki».

«Sedaj je Moskva prišla do prepričanja, da če bi bil Tito kakšen Pieck ali Gottwald, ne bi služil v takšni meri, kot služi, odkar se je pridružil zaveznikom. Prav on in nihče drugi je Stalinov človek previdnosti».

«...Moskva... zanjo je dovolj, da pusti, naj deluje njen trojanski titovski konj, ki je že pripravljen korakati proti Italiji, od katere jugoslovanski glavni štab zahteva ključne točke za rešitev Trsta, Padsko nižino Rim, Vatikan, De Gasperija, papeža in — kdo ve? — morda tudi atlantske vojaške baze v Livornu in Neaplju skupaj z vrlim admiralom Carneyem!»

«Ljudje kot Tito so prava mana, ki je padla z neba ne v prid Zapadu, temveč v prid Vzhodu. Pomislite, na primer, če bi bil danes namesto avanturističnega Broza v Beogradu Pašič, oče in ustanovitelj jugoslovanskega zedinjenja.

Ob tej uri bi bili sporazumi med sredozemskimi narodi že vsi sklenjeni, general Winterton bi poveljeval mešanim italijansko-jugoslovanskim enotam, Jadransko morje bi bilo most ki združuje, namesto da je grenko jezero, ki loči; Rim, Beograd, Atene in Ankara bi formirali mogočen štirikotnik absolutnega odpora proti boljševiškemu Vzhodu. In Zapad ne bi imel v svojem telesu komunistične kače, kot jo ima danes s Titovo Jugoslavijo, ki je vedno bolj požrešna in napadalna, dokler ga ne bo nekega dne ugriznila v prsa in takrat bo prišlo do grdega presenečenja za vse.»

Če ima «strah» tako velike oči, bo morda le držalo, kar je zapisal tisti ameriški novinar o tistem členu verige, ki je narejen iz špagetov...

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, sobota 3. januarja
Genoveva, Slavomir
Sonce vzide ob 7.45 in zatone ob 16.33. Dolžina dneva 8.48. Luna vzide ob 19.57 in zatone ob 9.38.
Jutri, nedelja 4. januarja
Tit, Dobromir

KRATEK PREGLED RAZMER V PRETEKLEM LETU V BENEŠKI SLOVENIJI

Nič se ni spremenilo in zboljšalo

Oblasti še vedno zapostavljajo Beneško Slovenijo in zanikujejo osnovne pravice Slovencev

Leto 1952 je v Beneški Sloveniji preteklo ne da bi se uresničila niti ena želja tukajšnjega prebivalstva. Odgovorni krogi pač trmasto vztrajajo na svojem stališču in sodijo tukajšnje razmere drugače kakor so v resnici. Ponovno so potrdili svoje predsodke, da je treba potujčiti, to je poitalijančiti, slovensko prebivalstvo Beneške Slovenije, namesto da bi mu dovolili svoboden obstoj in razvoj njegovih običajev in jezika.

Zaradi tega ne moremo trditi, da je bilo leto 1952 razveseljivo za Beneško Slovenijo, saj ni bila še odprta nobena šola s slovenskim učnim jezikom, niso uveljavili deželne avtonomije s posebnim statutom, kar bi pomenilo lep korak k napredku tukajšnjega gospodarstva in spoštovanju narodnih pravic.

Poglejmo razne važnejše dogodke v preteklem letu, da bomo laže razumeli politiko vladnih krogov v tej pokrajini.

Lansko leto so obljubljali večkrat, da bodo dodelili velike investicije za našo deželo. Samo v zadnjih časih so dvakrat zaporedoma sporočili da bo ministrstvo za delo ustanovilo središča za delo in pogozdovanje, ministrstvo za javna dela pa da bo začelo z deli, ki so velike važnosti, za skupno vsoto več kot 100 milijonov lir. Doslej od vsega tega ni videti še prav ničesar. milijoni so le obljuba in na papirju, razna dela se počivajo, ljudstvo pa zaman pričakuje in životari v svojih potrebah in skrbeh za vsakdanji kruh.

Glede cest lahko beležimo malenkostno izboljšanje, vsaj teoretično. Spoznali so namreč potrebo po ustanovitvi konzorcijev za vzdrževanje cest. Občine te pokrajine jih bodo ustanovile, nekaj bodo same prispevale, ostale stroške pa bo krila pokrajinska uprava. Zvedeli smo, da je pred kratkim predsednik pokrajinskega odbora odv. Candolini predložil osrednjim oblastem obširno poročilo o stanju in o potrebi vladne pomoči za vzdrževanje ceste iz Tarčenta v Cedad ter za gradnjo ceste v občini Podbonesec. Jasno je, da so tu vmes strateški interesi; prav tako lahko trdimo, da bodo ustanovili konzorcije za vzdrževanje cest bolj zaradi vojaško strateških interesov.

Zalostne so razmere, v katerih sta vzgoja in šolstvo. Beneška Slovenija nima osnovnih šol v materinem jeziku njenega prebivalstva, prav kot pod fašizmom, raznarodovanje pa je vedno hujše. Z vso vnemo ustanavljajo po vaseh otroške vrtce, da bi že v malem otroku ubili njegovo bistvo, čut, jezik, in mu dali italijanski pečat. Vedno hujši je pritisk na starše, da ne bi pošiljali svojih otrok v slovensko šolo v Gorici. V šolah in zavodih v Čedadu in Pradamanu pa je vedno več mest na razpolago za slovenske otroke, da bi jih prej in dokončno poitalijančili in vzgojili v fašističnem duhu.

Socialne razmere se niso spremenile. Leto 1952 se je končalo kakor se je začelo, s snegom. Ob začetku lanskega leta je zapadlo v Beneški Sloveniji toliko snega kot že dolga leta ne, tako da so bili nekateri kraji prav odrezani od sveta, kakor Breg, Učeja, Platišče in Prosnid v Terski in Karnahtski dolini, ter skoraj vse vasi v Nadiški dolini. Ob tej nezgodi smo lahko videli kako in koliko skrbijo oblasti za naše kraje in ljudi. Nacionalistični tisk se je zanimal in nekaj pisal dokler je stvar zanimala javnost, nato pa je vse utihnilo, oblasti pa so imele po glavi druge stvari. Občutili pa smo prav ob tej priložnosti bratsko pomoč Slovencev iz Gorice in Trsta, ki so dali svoj prispevek, da bi nam olajšali težave. Med goriškimi in tržaškimi Slovenci je nastalo pravo tekmovanje solidarnosti in pomoči bratom v Beneški Sloveniji. To je bil lep vzgled marsikomu in je pokazal, da nas vežejo trde vezi in bratska kri, ki v najhujši stiski ne zataji.

Upamo, da bomo v letu 1953 dosegli deželno avtonomijo, kar je velika želja vsega tukajšnjega prebivalstva. Žalostno je, da oblasti nikakor še niso spremenile svoje politike in odnosov do Beneške Slovenije in da nas pitajo le z obljubami. Poznajo nas le pri davkih, ki so vedno večji.

Silvestrovanje v hribih

GORICA, 2. — Verjetno ni lepšega silvestrovanja od onega v planinskih kočah; zato bi bilo skoraj zavidati onim Goričanom, ki so se poslovili od lanskega leta in dočakali novo v zasneženih hribih.

Goričani so odšli v hribe že nekaj dni pred novim letom. Svoj cilj so si izbrali na Ukvanski planini, poldrugo uro hoda iz Ukev v Kanalski dolini. Na planini je dokaj planinskih koč, ki ždijo globoko v snegu in gledajo s pobočja v dolinico, po kateri pelje pot proti zavetišču Nordio in dalje na Ojsternik. Nekaj dni so imeli goriški smučarji sončno vreme. Takoj pred kočo so si nataknili smuči in odbrzeli po strmini do bližnje koče Gams. Pred novim letom pa se je vreme skisalo. Pričel je naletavati južni sneg. Vse to pa goriških veseljakov ni zadrževalo, da bi se ne smučali, padali in se vedno znova pobirali. Niti jih ni priklenilo na Silvestrovo v planinsko kočo. Odšli so v zavetišče Nordio. Tudi Tržačani in Videmčani so si izbrali te kraje za poslovitev od starega leta. In vsi skupaj so se v veselem in domačem vzdušju napotili v novo življenje.

Nekaj po polnoči so se odpravili domov. Narava je počivala. Nikjer nobenega ropota, nikjer ostrih oblik. Bela opojnost je prekrila hribe in doline, posula mogočne smreke, da so neslišno ječale pod težkim bremenom. Samo nekoliko niže pod cesto je srebrno žuborel potoček, ki si je polagoma utiral pot skozi ozko zasneženo strugo.

Naslednje jutro smo se zbudili z velikim presenečenjem. Snežilo je tako močno, da ni bilo videti niti sto metrov daleč. Sneg je padal v velikih kosmih in polagoma zabrisal sleherno sled. Med zimovalci ni bilo korenjaka, ki bi v takem vremenu zapustil toplo kočo in odšel na smučanje. V takih primerih je bolj prijetno sedeti okoli zakurjene peči in gledati skozi majhna okenca, kako se snežinke poigravajo v zraku in neslišno padajo na belo odejo.

Samo štirje so se opogumili in odšli, ker so morali oditi. Gazili so sneg do kolen, se opotekali in s trudom prišli v Ukve, kjer je topel čaj in krepak prigrizek spravil v pozabljenje prehojeno pot.

Ni pa izbrisal iz spomina zimskih doživetij, nepozabnih slik in harmonije vedno lepe in vabljive narave, ki človeku ob vsakem obisku, pa naj bo le-ta še tako pogost, vedno znova trga srce ko se poslavlja od nje in ga vabi, da se je vedno znova spominja in vrača v njen objem.

KINO

VERDI. 16.30: «Samotna zvezda», C. Gable in A. Gardner
VITTORIA. 17: «Fanfan la Tulipe», G. Philip in G. Lollobrigida.
CENTRALE. 17: «Sovražnica». E. Cegani in F. Latimoore.
MODERNO. 17: «Gospodovalka usode», S. Hayward in D. Wayne.

Silvestrovanje na bloku pri „Rdeči hiši"

Jugoslovanski in italijanski obmejni stražarji so v prijateljskem vzdušju in veselju pričakali novo leto

GORICA, 2. — Prihod novega leta je vesel in pomemben dogodek, zato ga vsi praznujejo pač na najboljši način. Tudi obmejni stražarji bodisi oni na jugoslovanskem bloku bodisi stražarji na italijanskem bloku, ki so bili na Silvestrov večer v službi, so dočakali v veselem razpoloženju prihod novega leta in to skupaj. Poveljstvo jugoslovanskega bloka je v sredo proti večeru povabilo poveljnika in 3 stražarje italijanskega bloka pri «Rdeči hiši» na kozarček dobre kapljice v novo zgrajeni bifè na jugoslovanskem obmejnem bloku. Ko je vabilo prišlo na to stran so se povabljenci veselo odzvali, njim pa so se pridružili tudi ostali stražarji, ki so bili v službi in kar celo italijansko obmejno moštvo je odšlo na drugo stran. Jugoslovani so jim ponudili pristnega «Tokajca» in skupno so pili in prepevali. Nato je poveljnik italijanskega obmejnega bloka povabil Jugoslovane v gostilno pri «Rdeči hiši». Tako so vsi skupaj prišli sem in gostom z druge strani so italijanski stražarji ponudili šampanjca. Nastalo je pravo veselje, pilo se je in plesalo do jutra, in vsi so vsaj za par ur pozabili, da jih deli mednarodna meja. Goričani pozdravljajo ta dogodek, ki je omilil vsaj tokrat službenost na obmejnih blokih.

Morda nam bo kdo dejal, da smo malenkostni, če bomo dali nekaj važnosti dogodku ob slovesu starega leta in prihodu novega leta na obmejnem bloku pri Rdeči hiši. Mi nismo tega mnenja.

Rokovanje in novoletna voščila obmejnih stražarjev, prav tako kakor pitje pristnega tokajca na jugoslovanski strani in potem se srebanje šampanjca na italijanski strani, kjer so trkali s kozarci stražarji meje z obeh strani, je za nas pomemben dogodek, ki nas marsikaj uči.

Z medsebojnim spoštovanjem in razumevanjem, ki bi ne smelo obstajati samo en dan v letu, ampak bi moralo nepretrgano trajati skozi vse leto, je mogoče reševati mnogo vprašanj, ki so še kamen spotike med jugoslovansko in italijansko vlado in to po krivdi slednje.

Zlasti bi prijateljsko vzdušje koristilo Gorici in njenemu prebivalstvu, kajti slehernemu je znano dejstvo, da Gorica brez zaledja ne more živeti in da ji je za normalen razvoj potrebno vsakodnevno gospodarsko življenje v spodnji Vipavski in Soški dolini. Gospodarski krogi v Gorici se ukvarjajo z vprašanji, kako omiliti brezposelnost, zvišati življenjski standard prebivalstva itd. Predlagajo izvedbo tega ali onega načrta, ki vsi slej ali prej propadejo, kakor je tudi propadla zamisel o ustanovitvi proste cone.

Nihče z italijanske strani si ni doslej postavil vprašanja na pravilen način, morda zato, ker nima toliko poguma, ker bi ga morda postavljanje kakega pametnega predloga stalo službo ali vsaj to, da bi ga grdo giedali.

Italijanske oblasti nosijo odgovornost za sedanje slabo gospodarsko stanje in krivdo za to, da se še ni zboljšalo. Na jugoslovanski strani se marsikdaj slišijo govorice, da bi bila Jugoslavija pripravljena vzpostaviti obmejni pas s prostim prehodom državne meje, z medsebojnim trgovanjem itd. če bi italijanski odgovorni krogi opustili svojo šovinistično in imperialistično politiko do Jugoslavije, da pa je to nemogoče v sedanjem sovražnem razpoloženju Italije do jugoslovanskega ljudstva in njegove svobode.

Obmejni novoletni dogodek je sicer neznaten, vendar kaže, kako bi se bilo mogoče ravnati v medsebojnih italijansko - jugoslovanskih odnosih, če bi na italijanski strani vodili stvarno politiko prijateljstva do Jugoslavije.

Smrtno ga je povozil, nato pa zginil

Huda nesreča na Silvestrovo, krivce je policija že prijela

GORICA, 2. — Po dveh dneh poizvedovanja je prometna policija šele danes prišla na sled šoferju, ki je na Silvestrovo zvečer povzročil smrt komaj 24-letnega goriškega geometra Antona Bertolija, stanujočega v Ulici Zorutti 14.

Pokojni Bertoli je v sredo zvečer odšel na dom svoje zaročenke Silve Tomini v Ul. Leoni. Po kratkem zadržku v njenem domu sta se zaročenca odpravila na silvestrovanje v neko družino znancev. Od doma sta odšla pred 22. uro, po prehodu iz Ul. Leoni v Ul. Leopardi je za njima pridrvel avtomobil «Fiat 1100» in jih vrgel na tla. Silva Tomini je na srečo takoj vstala, toda z grozo je ugotovila, da njen zaročenec leži negiben na cesti. Priskočili so mimoidoči, in poklicali rešilni avto, ki je mladeniča takoj odpeljal v bolnišnico Brigata Pavia. Zdravniki so ugotovili, da je mladeničevo stanje zelo nevarno. Imel je razbito lobanjo in tudi po ostalih delih telesa je bil zelo poškodovan. Vsa nega zdravnikov, ki so bdeli pri njem čez noč je bila zaman in nesrečni Bertoli je ob 13. uri na dan novega leta umrl.

Brezvestnega vozača avtomobila je treba kaznovati, kajti povzročiti nesrečo ter jo nato neznanokam popihati je vsega grajanja vredno. Policija je zasledila povzročitelje nesreče, vendar smo do sedaj izvedeli le, da so to Goričani. Njihova imena bomo objavili jutri.

Na trgu

GORICA, 2. — Po praznikih je bilo danes malo živahneje na goriškem trgu. Prišlo je nekaj kramarjev in razstavilo svoje blago ob pošti in v Ul. Oberdan, manj jih je bilo kot običajno, vendar ni manjkal stari prodajalec ptičev, potem možiček, ki po zelo nizki ceni nudi različne barvne gumbe svojim odjemalcem; iz Vidma so prišli prodajalci copat in zimskih čevljev. Na Travniku pa že dolgo razstavljajo lončarske izdelke goriški kramarji.

Ker pa ni bilo nič zanimivega okrog kramarskih stojnic smo se odpravili na goriški zaprti trg. Že od daleč smo slišali vabeče glasove prodajalcev rib; danes je petek in na ta dan že po navadi prodajajo ribe na goriškem trgu. Predvsem je bilo precej sardel, katerih cena se je vrtela okrog 200 lir pa tudi po 300 lir si moral plačati manjše sardele, če si jih želel kupiti. Ni manjkalo morskih polžev po 160 lir, dragi pa so bili predvsem «školoti» in sicer po 500 lir za kg. Zanimivo je bilo opazovati na stojnici gibanje jegulj, prodajali so jih po 800 lir. Seveda ni manjkalo polenovke, ki so jo prodajali od 240 pa do 360 lir za kg.

Na zelenjadnem trgu je zadnje dni precej prazno, vreme je slabo, povpraševanje po zelenjavi pa je v zimskem času večje. Radič in ostale zelenjave potrebujejo ravno pozimi večjo nego, katere vsaka gospodinja, ki ima kosček vrta pač ne more posvetiti v taki meri kot oni ljudje, ki se bavijo samo s tem. Na trgu je bila predvsem cikorija, katere cena je bila po 70 lir na kg. Tudi rdečega goriškega radiča je bilo nekaj, vendar je bila cena precej visoka, slabši je bil po 220 lir, lepši pa po 280 lir za kg. Zeleno solato so prodajali po 80 lir, špinačo pa po 140 lir. Najdražji je bil seveda motovilec, ki je sicer zelo okusen, toda cena je visoka, 360 lir za kg.

Rimskemu geniju

Ljubim te, rimski genij, ko ustvarjaš v skladu z genijem sveta, ko množiš človeške dobrine in vrednote. Ne ljubim te, ko te vrednote ugonabljaš.

V starem veku si vdiral z crožjem na tuja ozemlja, spravljal svobodne narode pod se, zbiral v Rimu naropane zaklade in množil svoje bogastvo z delom sužnjev. Tvoje glave so zamislile rimsko pravo, ga uvajale po vseh podjarmljenih deželah in uredile tedanji svet kot rimski imperij. Tvoji pisci in pesniki so ustvarjali dela, ki so razglašala rimsko mogočnost in raznašala rimsko besedo po vsem imperiju, do Afrike in Britanije, do Rena in Donave, do Črnega morja in arabskih obal.

Brezmejni pohlep po tujem bogastvu ti je postal usoden. Dobrine, ki si jih delil zasužnjenim narodom, niso bile v nobenem razmerju s prelito krvjo in s trpljenjem, ki si ga nalagal tujim množicam. Sam si se začel razkrajati v razvadah in mehkužnosti. Ljudstva so navalila na tvoj imperij, ga razbila in razrušila.

V Rimu se je poleg tebe naselilo krščanstvo. Pobratil si se z njim in se znova dvigal z njegovo pomočjo. Zlorabljal si sveto pismo in križ in vklepal ljudstva v duhovne okove. V srednjem veku so tvoje glave zasnovale nov družabni red. Mrakovi so se razgrinjali znova čez Afriko in Britanijo, do severnih morij in rek, do daljnih vzhodnih dežel.

Posamezni močni duhovi so se upirali tvojemu jarmu, borili so se zoper mračnjaštvo in nevednost. Ti pa si jih preganjal in dušil. Ko si zagnal ljudstva v brezizhodno zaostalost, si jim zavladal z verigami, natezalnicami, ječami, vešali in grmadami. Množice so se zvijale v mukah, ječanju in krvi. Genialno se ti je izvil pesnik s tem, da je postavil tvoje predstavnike v svoj pekel. Veliki slikarji in kiparji so se ti izvili s svojimi deli. Izvilo se ti je človeštvo s svojimi misleci, ki so zavrgli mračne rimske bajke in odprli narodom razglede v boljše dni z gesli o bratstvu, enakosti in svobodi.

Italija sama se ti je izvila. Ti si se tedaj oslanjal na tuje cesarje in poveljnike, ki so tlačili italijansko ljudstvo. Italija si je izbojevala svobodo z delom, napori in žrtvami svojih velikih duhov, v trdih in krvavih borbah zoper tvoje okove. Tvoja cesarstva so se zrušila in narodi so zadihali svobodno — tudi slovanski narodi.

Ti pa, rimski genij, se nisi vdal. Naselil si se v rimski glavi krutega moža, ki ga je omamila tvoja nekdanja krvava veličina. Ta je zmešal nešteto italskih glav s tvojim staroveškim naukom o Rimu, ki naj svet kroti: «Roma doma». S tem starim, davno ovrženim naukom si omamil skoraj ves italski polotok. Do zob oborožen si se dvignil zoper svobodo sosednih ljudstev. In zopet si ubijal ljudi kakor v starem veku: po Afriki in Spaniji, v Britaniji in na vzhodni jadranski obali. Celo v Južno Rusijo si segel. Pobratil si se z nemškim in japonskim genijem, da si razdelite svet med seboj.

Moj narod je postal žrtev tvojega pohlepa. Skoraj sto let dušiš naše ljudi nad Humnom, Tarčentom in Cedadom. Četrt stoletja si mučil ljudstvo od morja do Triglava. Tri leta si divjal v njegovem središču in pustošil njegove pokrajine. Rimski genij, ti si z nemškim genijem zapisal moj narod smrti, izbrisal si njegovo ime z evropskega zemljevida.

Zoper tebe, pogubni rimski genij, so se dvignili veliki in mali narodi v borbi za svobodo. Tudi moj narod je po silnih žrtvah in po neskončnem trpljenju z drugimi narodi vred zmagal nad teboj in si priboril svobodo.

Ti, zli rimski genij, si mu jo spet okrnil. S svojimi zvijačami si preslepil oblastnike, da so ti še pustili naše zapadne robove. Obljubil si, podpisal si in se zavezal, da boš pravičen, da ne boš več dušil in raznarodoval.

In že so tvoji zli služabniki zagnali krik: «Kar si obljubil in podpisal, ne velja. Ali je rimski genij že tako na tleh, da ne zna obiti podpisov in obljub?»

In res: obšel si jih. Izvrtal si izhode iz podpisov, obljub in obvez, ki se jih nočeš držati. Zamislil si zakone, ki jih kažeš svetu: «Glejte, skrbim za Slovence! Imajo vse, kar sem obljubil in podpisal». To kažeš svetu, izvajaš pa zakone krutega moža, ki je učil, da Rim svet kroti.

Ti, rimski genij, in tvoji služabniki varate svet. Lažete mu, da beneški Slovenci nočejo slovenskih šol. Blagrujete Slovence, ki jih še tlačijo zakoni krutega moža. Igrate dvolično igro. Vaše besede so lepe, vaša dejanja so grda in imajo en sam smoter — rodomor, smrt Slovencev.

To, rimski genij, je tvoj zločin.

Slovenci, ki so v tvojih vezeh, in tisti, ki žive v svobodi, vedò, da je tvoj končni smoter — rodomor. To vedò vsi njihovi bratje, jugoslovanski narodi, volja, dolžnost in naloga jugoslovanskih narodov je, da prikažejo svetu to zločinsko igro, da jo spozna in obsodi.

Ljubim te, rimski genij, kadar človeštvo bogatiš. Ne ljubim te, kadar se izkazuješ z grdimi, podlimi, zločinskimi dejanji in jih zakrivaš z lepimi besedami, kakor zdaj na slovenskem zapadu.

Tvoja dvolična igra, rimski genij, ne bo uspela. Nikoli!

Dr. ANDREJ BUDAL
(Iz «Soče»)

Za vzdrževanje cest v Nadiški dolini

CEDAD, 2. — Zadnjega decembra je bil v Cedadu sestanek nekaterih županov Beneške Slovenije. Na sestanku so razpravljali o raznih vprašanjih, ki se tičejo naših občin, predvsem pa o ustanovitvi konzorcija za vzdrževanje cest v Nadiški dolini. Župani so sklenili ustanoviti skupni konzorcij za ureditev in vzdrževanje občinskih cest, ki jih bodo z lastnimi močmi in pomočjo prefekture popravili.

Nesreča na delu

GORICA, 2. — Danes zjutraj so sprejeli v mestno bolnico Brigata Pavia 40-letnega Nardina Marjana iz Zagraja, ki se je ponesrečil na delu v kamnolomu. Nardin je izjavil, da je pretekli torek nakladal v kamnolomu kamenje na vožičke ko se je nenadoma eden, ki ni bil dobro pritrjen, zvrnil nanj. Sotovariši na delu so ponesrečencu pritekli na pomoč in ga najprej rešili izpod kamenja. Nardin ni takrat čutil nobenih bolečin, vendar danes zjutraj ko se je namenil na delo ga je pričelo boleti v prsih. Poklical je neki avtomobil, ki ga je pripeljal v mestno bolnico Brigata Pavia, kjer so zdravniki po pregledu ugotovili, da si je pri nesreči zlomil nekaj reber na desni strani. Pridržali so ga v bolnici, kjer se bo moral zdraviti približno 30 dni, če medtem časom ne nastanejo kakšne komplikacije.

Slikarska razstava umetnika JOŽETA CESARJA je odprta vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 18. ure v prostorih Zveze slovenskih prosvetnih društev v Gorici, Ul. Ascoli 1/I.

ZTG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V nedeljo, 4. januarja 1953 ob 15. uri v kinodvorani v SKEDNJU
PREMIERA
„SNEGULJČICA"
mladinska igra v osmih slikah
Spisal: **Pavel Golia** - Režiser: **Jožko Lukeš** - Scenograf: **Jože Cesar**
Osebe:
Sneguljčica - Tea Starčeva; Kraljica - Angelca Sancinova; Meglica - Stefka Drolčeva; Maršal - Ernest Žega; Poveljnik straže - Julij Guštin; Lovec - Danilo Turk; Vitez - Stane Starešinič; Frice - Silvij Kobal; Frace - Stane Raztresen; Carobno ogledalo - Angela Rakarjeva; I. škrat - Josip Fišer; II. škrat - Miško Renko; III. škrat - Igor Kosmina, Sergij Zerjal; IV. škrat - Jakec Renko; V. škrat - Vojko Cesar; VI. škrat - Aleš Keber; VII. škrat - Stojan Colja; Norček - Stanislav Hiti; prva dvorjanka - Leli Nakrstova; druga dvorjanka - Elza Barbičeva.

Nastopajo še: gostje, kuharji, paži, vojaki, zajčki, medvedi.

Asistent režije: **Zlata Rodoškova** — Pesmi skomponiral: **Karel Boštjančič** — Plese naštudiral: **Stanislav Hiti.**

V torek, 6. januarja 1953 ob 15. uri v kinodvorani v SKEDNJU
PONOVITEV
„SNEGULJČICE"

V torek, 6. januarja 1953 ob 20. uri v kinodvorani v SKEDNJU
„METEŽ"
drama v štirih dejanjih
Spisal: **Pero Budak** - Prevedel: **prof. Ivan Savli** - Režiser: **Ljudevit Crnobori** - Scenograf: **Jože Cesar**

Prodaja vstopnic v soboto od 10. do 12. ure v Skednju ter od 16. do 19. ure v tiskarni Ul. sv. Frančiška 20 in eno uro pred predstavo pri blagajni kina v Skednju.

Slovenski trgovci in obrtniki, ne pozabite si nabaviti koledar Dijaške Matice!

Filatelisti pozor!

Pripravljalni odbor za ustanovitev filatelističnega kluba bo od nedelje, 4. januarja 1953 dalje, prirejal redne nedeljske sejme za mlade filateliste, na katerih si bodo lahko izmenjavali znamke in to v dveh skupinah; prva od 10 do 14 let in druga od 14 do 18 let.
Sejmi bodo v prostorih SHPZ v Ul. Roma 15/II vsako nedeljo od 9. do 11.30 ure.
Vabimo vse starejše filateliste, da se sejma udeležijo.

ADRIA EXPRES
SMUČARSKI IZLETI
11. JANUARJA 1953 ENODNEVNI IZLET V SAPADO
17., 18. IN 19. JAN. 1953 TRIDNEVNI IZLET NA BLED
Vpisovanje do četrtka 8. januarja 1953.
17. IN 18. JANUARJA 1953 ENOINPOLDNEVNI IZLET V ŠTANJEL BRANIK DORNBERG
Vpisovanje še danes pri «Adria - Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

S PODROČJA KOMINFORMISTIČNE OBČINSKE UPRAVE V MILJAH

Zaselki brez normalnega toka in z obupnimi cestnimi zvezami

Sestanek prebivalcev Beloglava in Rabujeza, na katerem so sklenili intervenirati pri ZVU za napeljavo trofaznega toka. Prizadevanje občinskega svetovalca tov. Vatovca za interese vaščanov

Preteklo nedeljo je bil na pobudo vaščanov zaselkov Beloglav in Rabujez pri Plavjah vaški sestanek, ki se ga je udeležilo okrog 40 družinskih predstavnikov in na katerega so povabili tudi občinskega svetovalca Ljudske zveze za neodvisnost v miljski občini tov. Vatovca. Na sestanku so razpravljali o vprašanju električne napeljave.

Električno napeljavo Plavje-Beloglav-Rabujez so zgradili še Nemci v času vojne. Tok je dvofazen. Napeljava je v skrajno slabem stanju. Drogovi razpadajo, žica je aluminijasta namesto bakrena in v zimskem času večkrat zmanjka tok. Razen tega pa je treba poudariti, da si morajo to napeljavo vaščani sami vzdrževati, ker je družba SELVEG ne priznava.

Doslej so si prizadeti (okrog 100 družin) zaman prizadevali, da bi dobili normalno električno napeljavo s trofaznim tokom. Za njihove zahteve se kominformistična občinska uprava ni dosti zmenila. Pač pa se je za stvar zanimal občinski svetovalec Vatovec in bil v tej zvezi tudi pri direkciji SELVEG, kjer so mu svetovali, naj se prizadeti obrnejo naravnost na ZVU.

Na sestanku so sklenili podvzeti akcijo pri občini in tudi pri ZVU, da se končno vprašanje napeljave trofaznega toka v omenjene zaselke spravi z dnevnega reda. Isto pa velja tudi za napeljavo proti Orehu, ki je prav tako zasilna in dvofazna.

Razen tega so razpravljali tudi o cestah in sicer o cesti, ki gre v Plavje in pa o tisti, ki pelje od velike ceste v Vinjan pri Orehu. Če bo potrebno, bodo spisali prošnjo na občino, da te ceste popravi.

Kako so za omenjene zaselke ta vprašanja važna govori dejstvo, da so se sestanka udeležili prebivalci ne glede na politično gledanje. Tov. Vatovec jim je obljubil, da se bo še zavzemal za njihove upravičene zahteve.

Delo pobiralcev min v preteklem letu

Pobiralci min so v preteklem letu opravili veliko dela, da bi očistili naše področje vojnih ostankov. V dvanajstih mesecih so pobrali naslednji material: 688 kg min, 71.585 kg topovskih izstrelkov, 76 letalskih bomb v skupni teži 76.000 kg, 1560 kg razstreliva, 461 ročnih bomb, 209 kg nabojev, 2 morski mini, 2 konici torpedov, 3 strojnice, 3 lahke strojnice, 16 pušk, 8 pištol, 9 karabink, 2024 m zaziganih vrvic.

Iz podpalubja potopljene ladje «Cavallo» so pobrali 252.000 kg municije in 958 kg razstreliva. Iz potopljene bivše oklopne ladje «Wien» so pobrali 13.000 kg razstreliva. Poleg tega so pobrali iz potopljene ladje «Santa Clara» naslednje vojne ostanke: 32.488 ročnih bomb, to je 811 stotov, 5874 bomb za možnarje, to je 59 stotov, 5617 granat raznih kalibrov, 1,103.500 nabojev za puško.

Natale Gaggia se je javil policiji

Okoli poldneva včerajšnjega dne se je Natale Gaggia, o katerem smo že pisali, da se je obesil in da mu je žena prerezala pas, nakar se je mož prebudil in izginil z doma, po dveh dneh in pol odsotnosti prostovoljno javil policiji. Gaggio so izputaili vendar je policija vseeno uvedla preiskavo.

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

Od včeraj deluje v Trstu naprava za telefoto službo

Naprava je angleškega izvora in je stala 9 milijonov lir Njeno delovanje so včeraj prikazali tržaškim novinarjem

Tržaško napravo za telefoto službo, ki je začela delovati predvčerajšnjim, so včeraj na pobudo majorja Hayworda, načelnika oddelka ZVU za foto in telekomunikacije, razkazali predstavnikom tiska, ki jih ni pripeljalo samo zanimanje za tehnično novost, s katero se je obogatilo naše mesto, temveč tudi zanimanje za napravo, ki v prvi vrsti služijo tisku (računajo, da bo tržaška naprav za telefoto delala do 90 odst. za potrebe časopisov).

Aparature, ki jih je dobavilo angleško podjetje Muirhead (po poenotenju telefoto službe v Evropi po drugi svetovni vojni so se povsod uveljavile naprave te družbe, ki se najlaže prilagodijo posebnostim raznih telefonskih omrežij in tako omogočajo dobro sprejemanje slik na daljavo ne samo v okviru ene države), so stale nekaj nad 9 milijonov lir. Tržaška poštna uprava ne računa, da se bodo ti stroški kmalu povrnili — je dejal maj. Hayward — in dodal, da je bila že tri leta njegova želja, da se tudi Trst uvrsti v evropsko telefoto omrežje. Tržaška telefoto postaja je v neposredni zvezi z italijanskim omrežjem, ki ima naprave v Rimu, Milanu, Florenci, Neaplju in Palermu, lahko pa se priključi na katero koli evropsko oddajno ali sprejemno postajo. Kakšen pa bo promet tržaške post je, je spričo ne prebogatih sredstev tržaških listov še precejšnje vprašanje; pomisliti je treba, da stane prenos fotografije n. pr. iz Rima približno 2000 lir, iz Londona pa 7500 lir. Veliki listi v svetu pa se podobnih naprav zelo pridno poslužujejo.

Službujoči tehniki so novinarjem razkazali naprave in njihovo delovanje. Naprava sestoji iz oddajnika, sprejemnika, kontrolne aparature in priključka na telefonsko omrežje; prenos slike v velikosti 13 x 18 cm traja približno 12 minut. Za preizkušnjo so poslali tehniki iz Rima sliko lepega dekleta v kopalni obleki, katerega «rojstvu» so na kontrolnem traku lahko novinarji prisostvovali milimeter za milimetrom. Nato so tržaški tehniki pokazali še oddajo in njeno reprodukcijo kar na domačem sprejemniku.

Prepirčali smo se lahko, da tržaško tehnično osebje ravnanje z zapletenimi aparaturami popolnoma obvlada. Sprejeta slika, ki so jo takoj nato razvili v sosedni temnici, je zelo dobro uspela. Seveda pa je reprodukcija fotografije mnogo odvisna tudi od tega, ali je telefonska linija dobra in brez motenj.

Med praktičnim prikazovanjem delovanja telefoto naprave, ki mu je poleg maj. Haywarda prisostvoval tudi poštni ravnatelj Greco, so po starem običaju postregli novinarjem z vermutom.

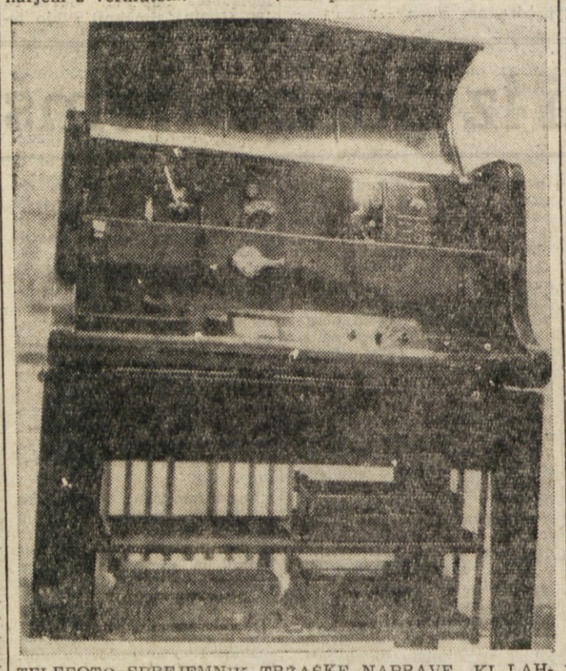

TELEFOTO SPREJEMNIK TRŽAŠKE NAPRAVE KI LAHKO SPREJME FOTOGRAFIJO V VELIKOSTI 13 x 18 CM V 12 MINUTAH

Neroden padec

Zaradi rane na čelu ter prask po sencih, nosu in rokah so včeraj sprejeli na kirurškem oddelku bolnišnice 80-letnega Antonija Di Masija stanujočega v Ul. G. Gozzi 5.

Mož je po prevozu v bolnišnico izjavil, da je predvčerajšnjim malo pred 14. uro nerodno padel na vogalu Ul. Rossetti z Drevoredom XX. septembra. Kljub temu, da je bil ranjen se je dvignil in nadaljeval pot, vendar se je moral včeraj predvsem tudi zaradi bljuvanja zateči po pomoč v bolnišnico, kjer so ga seveda pridržali in kjer bo verjetno ostal, če ne bo komplikacij, 10 ali celo 15 dni.

V preteklem letu rekordno število prometnih nesreč

3688 nesreč, pri katerih je bilo 30 mrtvih. Največ nesreč je bilo izven mesta, največ smrtnih primerov pa na cesti proti Škofijam

Preteklo leto 1952 nam je prineslo poleg dobrih in na žalost tudi slabih stvari, tudi dosedaj največje število prometnih cestnih nesreč.

Leta 1949 je bilo zabeleženih 2.063 prometnih cestnih nesreč, leta 1950 — 2.272, leta 1951 — 3.126, preteklo leto pa 3.688.

Z zadovoljstvom pa ugotavljamo, da je število smrtnih nesreč padlo. Med tem ko je bilo preteklo leto 30 smrtnih nesreč, smo v preteklih letih na žalost morali ugotoviti precej več in sicer: 1950. leta 44 smrtnih nesreč, 1951. leta pa 43 smrtnih nesreč.

Iz poročil prometne policije je razvidno, da se največje število nesreč zgodi v sobotah, nedeljah in ponedeljkih. Največ nesreč povzroči prevelika brzina motornih vozil, nespoštovanje prometnih pravil od strani vozačev in premalo pažnje od strani pešcev.

Prometna policija je tudi ugotovila, da je bilo največ nesreč povzročenih med 17. in 18. uro, to je ob uri, ko se ljudje vračajo z dela. Visoko število nesreč je treba pripisati tudi zelo visokemu številu lahkih motornih vozil in naraščanju števila avtomobilov. Zanimivo je, da je bilo v preteklem letu največ nesreč izven mesta. Največ smrtnih nesreč pa tudi izven mesta in sicer na cesti, ki pelje v Škofije.

Motor v avto

Medtem ko je 57-letni Carlo Castelreggio, stanujoč v Sesljanu, hotel zaviti s svojim avtom iz stranske ceste po kateri je privozil na provincijsko, je vanj trčil 18-letni Albert Antonič, stanujoč v Cerovljah, ki je tedaj privozil z motorjem z nasprotne strani. Zaradi trčenja je Antonič padel na tla, pri čemer se je potolkel, vendar ne hudo. Z avtom prometne policije, ki je prišla na mesto zaradi ogleda, so Antoniča odpeljali v bolnico, kjer pa so mu samo izprali praske po zapestju in kolenu leve roke, nakar so ga odposlali domov, kjer bo moral počivati kake štiri dni. Vozili sta utrpeli le malenkostno škodo.

«ADRIA - EXPRESS» ORGANIZIRA
ZIMOVANJE
na Bledu, Pokljuki, v Bohinju, Planici in Kranjski gori
Lepi smučarski tereni — vzpenjača — drsanje na ledu. Hoteli in domovi
Informacije pri «Adria - Express», Ul. F. Severo 5-b tel. 29243.

Kakšna bo čez nekaj desetletij PRESTOLNICA SLOVENIJE

Urad za regulacijo Ljubljane že nekaj let pripravlja načrte, kako naj bi se razvijalo glavno mesto v bodočnosti. Po teh zamislih se Ljubljana ne bo več širila brez reda in skladnosti kot nekoč, temveč bo rasla v lepo urejeno celoto.

V mestu se bo v prihodnosti povečala industrija, ker imamo dovolj izučenih delavcev; tu bo nastalo še bolj važno križišče železniškega in cestnega prometa, kot je danes; tu bo središče kulturnega in javnega življenja republike. Vse to, pa še naravni porast prebivalstva, bo povzročilo, da se bo mesto v prihodnjih desetletjih precej povečalo. Strokovnjaki računajo, da bo ob koncu stoletja velika Ljubljana štela že okrog 250.000 prebivalcev.

Kako si arhitekti in urbanisti zamišljajo to mesto v bodočnosti? Nasprotje med modernim središčem z vsemi udobnostmi ter zaostalimi in umazanimi predmestji, ki je tako značilno za velika mesta v kapitalističnih deželah, bo izginilo. Nove obrate, predvsem industrijo fine mehanike, bo treba porazdeliti enakomerno po vseh predelih mesta. Nekatera podjetja, ki so že zastarela, bo treba obnoviti ali pa jih morda preseliti na drug konec; to velja na primer za elektrarno, plinarno, kurilnice in nekatera skladišča.

Mesto naj bi bilo razdeljeno na vrsto majhnih stanovanjskih enot, ki bodo imele vsaka svojo prodajalno, osnovno šolo, otroški vrtec, pa tudi kako tovarno ali institut, ki jim bo dajal svojstveno obeležje. Nekaj takih naselij bo povezano v večjo enoto, lahko bi rekli četrt, ki bo imela svojo gimnazijo, kopališče, pošto ter kulturne, športne in zdravstvene ustanove. Razlik med posameznimi predeli mesta, kakršnih je danes še precej, torej ne bo več.

V središču mesta pa naj bi v bodočih letih zgradili namesto nekaterih starih, nizkih bajt velike poslovne in stanovanjske zgradbe, kakršno že zidajo ob Titovi cesti. Tu nekje bodo morda zgradili kdaj novo opero, knjižnico, zaprto kopališče, tu bodo glavna upravna poslopja. Tudi univerza se bo povečala v smeri proti jugu.

Med naselji ob večjih cestah in železniški progi se bodo razprostirali zeleni pasovi, ki bodo skozi središče mesta povezovali Rožnik, Tivoli in Grad. Tu bodo Ljubljančani po delu našli počitek in razvedrilo. Tak zeleni pas naj bi se razprostiral tudi ob sedanji Kolodvorski ulici. Tudi Tivolski park naj bi se razširil na vse terase okrog Cekinovega gradu in na prostore nekdanjega velesejma. V načrtu je predvidena še graditev velikega konjskega dirkališča nekje za Šišenskim hribom ali v smeri proti Podutiku, novega velesejma za Stadionom in še nekaterih drugih javnih prostorov.

Novih zgradb po načrtu ne bi več zidali strnjeno kot včasih, in z zaprtimi štirikotnimi dvorišči v sredini. Nasprotno. Vse velike stavbe naj bi bile sezidane tako, da bo od vseh štirih strani dovolj svetlobe in zraka. Nova stanovanjska poslopja bo treba opremiti z raznimi modernimi napravami, ki bodo gospodinjam olajšale delo: s pralnicami z vsemi sodobnimi pripomočki, s plinsko napeljavo, z garažami za otroške vozičke v prizemlju, da ne bo treba vozičkov prenašati po stopnicah, in z otroškimi igrišči tik ob hiši.

Zelo važna bo tudi pravilna ureditev prometa. Železniški promet bodo razdelili. Skozi mesto naj bi v bodoče vozili samo potniški vlaki. Železniško postajo in progo skozi mesto pa bo treba poglobiti. Tako se bo mesto lahko brez ovir razširjalo proti severu, kjer so za to najbolj ugodni pogoji, saj so tam tla suha, nosilnost zemljišč je precejšnja, pa tudi lep razgled je od tod. Do glavne postaje pa tudi ne bo preveč daleč s katerega koli konca mesta. Ves tovor pa naj bi se prevažal po obvozni poti, ki bi vodila od nove ranžirne postaje nekje pri letališču skozi predor pod cesto pri Ježici in potem okrog Rožnika do tržaške proge na Viču. Železnice pa naj bi bile elektrificirane; s tem bi bilo konec umazanije okrog prog.

Tudi cestni promet bo treba bolje porazdeliti. Upoštevati bo treba sodobna prometna sredstva — avtomobile; ki jim je treba omogočiti hitrejšo vožnjo. Široke glavne ceste bodo služile za nedkrajevni promet in za zvezo med posameznimi deli mesta. Križišča bo treba razširiti, kot je to že urejeno v Ajdovščini. V bližini javnih zgradb bo treba pripraviti večje prostore za parkiranje. Notranji promet bo razbremenil tudi predor, ki ga kopljejo pod Gradom. Od glavnih cest pa bodo vodile ožje ceste in kolesarske steze do naselij in hiš. Tudi za pešce bo treba graditi bolj široke pločnike.

S temi stvarmi, ki so tu le na kratko omenjene, se bodo Ljubljančani lahko bolj podrobno seznanili v prospektu, ki ga bo v kratkem izdal urad za regulacijo. Morda se s kakim predlogom v načrtu ta ali oni ne bo strinjal, toda prospekt bo izšel prav zato, da bodo volivci z vsem seznanjeni in da bodo lahko povedali svoje pripombe in pomisleke. Graditev mesta v bodočnosti je zadeva, ki se še kako tiče vsakega prebivalca. Zlasti važno pa je, da bodo najprej gradili taka poslopja, ki jih najbolj potrebujejo, zlasti stanovanjske zgradbe in šole.

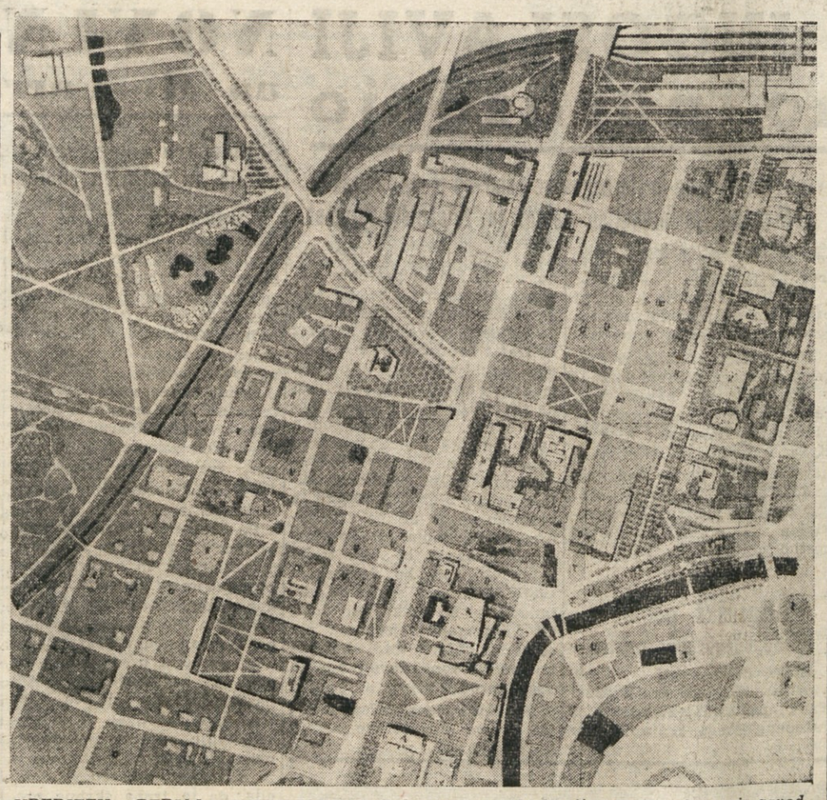

UREDITEV SREDIŠČA LJUBLJANE — *Tolmač: A — akademija, D — denarni zavod, DO — družbene organizacije, G — garaža, H — hotel, I — industrija, K — kultura, M — muzej, P — promet, Š — šole, T — trgovina, U — uprava*

Vojaška služba v deželah KOMINFORMA

Kominformistična propaganda nikoli ne govori o podrobnostih vojaške službe v svojih deželah; tozadeven molk je zelo značilen.

Vojaškim pripravam Sovjetske zveze in njenih podložnic v Vzhodni Evropi ni mogoče, glede na njihov obseg in značaj, pripisovati čisto obrambnih namenov. Pa saj je še pred nedavnim moskovski radio govoril o «pravičnih, progresivnih in neizogibnih vojnah» in poudarjal, da so vojne, ki jih vojuje Sovjetska zveza «najpravičnejše in najsvetejše».

Te izjave spadajo popolnoma v okvir sovjetske «mirovne» kampanje in propagande proti zakonu o obvezni vojaški službi v zahodnih deželah. Znana je nedavna kominformistična agitacija proti dveletnemu vojaškemu roku v Belgiji in krik kominformističnega tiska proti obvezni vojaški službi v Franciji in raznih drugih zahodnih deželah. Kominformisti pa lepo molčijo o vojaški službi v deželah pod njihovo kontrolo. Kakšna pa je ta služba, o kateri ne črhnejo nobene besede? Naj podamo malo odgovora:

Sovjetska zveza: splošna vojaška obvezna služba za dobo najmanj 2 let.

Poljska: vojaška obveznost za 2 leti in 3 mesece, za nekatere rodove vojske 3 leta.

Češkoslovaška: 1 leto predvojaške vzgoje, nato dveletni obvezni rok.

Madžarska: dveletna obvezna služba, novi zakon predvideva triletno.

Romunija: 2 leti.

Bolgarija: 2 leti.

Te številke so že precej zgovorne, pa še ne povedo vsega. Treba je še primerjati pogoje vojaškega službovanja v posameznih državah. V Sovjetski zvezi pokličejo pod orožje navadno mladino od 19 let; kdor je obiskoval srednjo šolo, mora k vojakom še 1 leto prej. Službovanje je v kopni vojski za navadne vojake nominalno 2 leti; mnogo jih pa mora služiti do 5 let, kar velja zlasti za specialne oddelke in za tiste, ki znajo tuje jezike. Podčastniki služijo 3 leta; glede sovjetskih zasedbenih čet v Evropi je pa potrjeno, da služijo podčastniki 4 leta, vojaki pa tri.

Trajanje službe v sovjetskem letalstvu in v mornarici je pa še daljše. V mornarici služijo najmanj 5 let, v letalstvu najmanj 4 leta. Če pa vojak napreduje za podčastnika, kar se vedno lahko dogodi, se služba podaljša za nadaljnjih 5, 10 ali 15 let. Le malo podčastnikov doseže častniški čin, napredovanje je zelo počasno. Napredovanje je odvisno bolj od političnih idej kot od vojaških sposobnosti; bivši člani Komsomola so v privilegiranem položaju.

Služba v sovjetski vojski je trda. Navaden vojak dobi v prvih treh letih 30 rubljev na mesec — to je okoli 100 lir na dan; sovjetski general-major dobi letno več milijonov. Primerjajmo te zneske s cenami: v Moskvi stane 1 kg črnega kruha 200 lir, sladkorja 1500 do 1800 lir, masla okoli 4.000 lir; 25 cigaret stane 350 do 900 lir, kos mila 350 lir. Vojak, ki služi v Vzhodni Nemčiji, mora plačati za 10 dkg čokolade 1300 lir, dvatedenski zaslužek.

To pa še ni vse. Ukaz, ki so ga pred kratkim objavili v Moskvi, določa, da dobijo vojaki v garnizijah Vzhodne Nemčije in satelitskih držav le polovico svoje plače, ostanek se jim pa vpiše v dobro doma. Tako dobi sovjetski vojak le 50 lir na dan, kdaj pa dobi v dobro vpisan denar, pa ni znano. Vojaki pa imajo še različne dajatve, tako morajo tudi vsako leto prispevati za darila Stalinu k njegovemu rojstnemu dnevu.

Aktivni vojaki se lahko štejejo za srečne, če dobijo v vsej dolgoletni službi enkrat dopust; niso redki primeri, ko služi vojak v Nemčiji ali Avstriji skozi 5 let, pa ni bil ves čas niti enkrat na svojem domu v Sovjetski zvezi. V prvih dveh letih je tudi zelo težko dobiti poseben dopust, za primer smrti; nekaj dnevnih dopustov, kot so običajni v vojskah drugih držav, ne poznajo. Iz vojašnic vojaki ne smejo posamič, ampak le v skupinah pod nadzorstvom častnika ali podčastnika.

Če bi službovanje v oboroženih silah ZSSR in kominformističnih dežel imelo kako pozitivno plat, bi to kominformistična propaganda gotovo povzdigovala do neba. Popoln molk o vsem tem pa že sam dokazuje, da bi vsaka primerjava z vojaščino drugih dežel izpadla v sovjetsko škodo.

Darovi in prispevki za DIJAŠKO MATICO

Rijavec 100, Morgan 100, Brezavec 100, Gombač Marija 100, Lukovec Pina 100, Iskra Zofija 50, Antončič 100, Peterka Tea 100, Jakomini 100, Čelihar 100, Guštinčič Jakob ostanek od izleta v Roč 5000, Guštinčič Ervin 500, Ferjančič 500, Živec Peter 100, Debeljak Andrej 200, Batista Anton 300, Marc Ignacij 500, Cergolj Franc 100, Počkar Josip 100, Vovk Ema 100, Povh Avgusta 400, Živec Ivanka 500, Žerjul Josip 200, Penko Marija 500, Tomažič Iva 200, Bandel Franc 200, Gržini Josipina 100, Mahne Ivan 100, Višnjevec Marija 100, Poleš Ivanka 300, Tosconi Mila 50, Rupena Antonija 50, Cesar Anton 200, Jerman Alojz 300, Škocaj Emilija 100, Marinčič Anton 100, Prelog Josip 100, Likar Marija 200, Armocida Marija 100, Stok Milja 100, Jančar Ivan 300, Pizent Antonija 300, Tervizon Viktorija 500, Tuljak Rudolf 300, Pulger Antonija 500, Ostrouška Pavla 100, Mozetič Avgust 100, Čebron Marija 200, Mozetič Stefanija 100, Sosič Pavla 200, Mozetič Marija 200, Mozetič Marija 100, Božič Ana 200, Franjo 200, Furlan Viktorija 200, druž. Ginori 500, Zenko Ivanka 200, Tavčar Milan 200, Brundula Franc 150, Cižek Ana 300, Zonta Leopolda 400, Prelog Josip 300, Pizent Silva 300, Čižek Ana 200, Kuret Justina 200, Mezgec Ivanka 200, Hočevar Viktor 500, Sancin Rozina 200, Oblak 1000, Kerže 2000, Košuta 300, Ribač Ana 200, Boštjan 100, Frondolin Marjo 200, Rožerca 300, Pahor 300, Poropat 300, Ivan 200, Veljak 200, Plocar 500, Zvokel Marija 500, Tomažič Stanko 500, Gigante Ana 100, Cergolj Vida 250, Petaros Ernest 200, druž. Svab 500, Stupar Franka 100, Cernotti Francka 300, Blažina Albina 200, Gerlica Antonija 200, Sancin Anton 200, Sancin Anton 200, Vatovec Marija 300, Svab Bogomila 250, Cekotin Fani 200, Suša Amalija 100, Tinta Marija 2.0, N. N. 100, Krkoč Dolfe 100, Premrl Fani 500, Vran Viktor 300 druž. Mihočič 400, Saksida Ivanka 200, Filipčič Jožefa 300, Barič Anton 200, Pahor Anton 100, Kocjančič Ivanka 100, Klun Marija 100, Volk Cvetka 100, Teršar Valerija 200, Ličen Justa 200, Lukač Emil 300, M. J. 100, Kante Viktor 100, Kavčič Vinko 100, M. J. 500, Benco Lojze 100, Kukanja Franc 100, Perossa Rudolf 200, Kukanja Albina 500, Klun Josip 200, Sirca Herman 100, Riosa Ivan 200, Mikulus Feliks 100, Birsa Robert 200, Purić Milan 100, Kandare Alojz 100, Suban Leopold 100, G. Ana 500, N N. 50, Kovačič 100, Pegan Rozalija 200, Mihelj Irena 200, Strukel Ana 100, Miklavec Albert 100, Čepar 100, Počkar 100, Satej Marija 100, Kovačič Lidija 300, Zupan Marija 100, Gregorič 200, Regent 300, Modon 100, Povh 100, Volk Pina 1000, Volk Pina 200, Bizu Viktorija 100, Hrovatin 500, Babič Vida 500, Breda Krajgher 200, Manfreda Francka 200, Laurenti 200, Milič 200, Senica 250, Turk Jože 200, Turk 100, De Belli 50, Juriševič Vlado 500, Faganel Josip 500, Stok Mihael 500, Zeihen Marija 50, Bertos Margherita 200, Posega I. P. 600, Hrovatin 200, Ker Berta 100, Piščanc 100 J. A. Uljenik 200, Ražem Milka 100, Prelac Marija 100, Sturman 100, Lavrenčič 150, Brus 300, Bršič Pavla 100, Stok Ugo 100, Devetak Angela 100, Muškovič 500, Grk Kristina 50, Roda Milka 100, Volk 300, Roth Liča 250, Mahnič Marija 100, Floridan Marija 300, Stopar Marija 100, Stolfa Leopold 500, Strukel Katarina 500, Lah Ana 150, Hrovat Ladislav 500, Boškini Stefi 400, Candek Martin 200, Zlatič Pavla 200, Godina Ljudmila 250, Pertot Riko 200, Tome Rudolf 50, Sčuka Vera 100, Grgič Srečko 100, Bratina Karel 100, Košuta Boris 100, Hrovatin Cveta 100, Stoka Srečko 100, Savi Libera 100, Ades Elio 50, Molinari Josip 200, Perhinek Sergij 50, Guštinčič Zofija 200, Kovač Josip 100, Črnigoj Karel 100, N. N. 300, Stoka 200, Milazzi 200, Plesničar 500, Skerlj Ivan 1000, Zega Pavla 500, Danica Ukmar 200, Nada Gašperšič 200, Koren Jože 500, K. Skerl 1000, Perhauc 1000, Lipovec 200, Zupančič 200, Petaros Karmela 50, Parovel Tončka 50, Petaros Stefan 100, Berce Antonija 200, Bizjak Slava 100, Rapotec Frančiška 100, Zobec Ana 50, Pečenik Olga 200, Petaros Stefanija 50, Furlani Marija 50, Petaros Marija 50, Zobec Marija 40, De Pinte Marija 50, Petaros Marija 50, Milka Zobec 50, Rapotec Josipina 100, Petaros Ivan 70, Parovel Vera 100, Saba Frančiška 100, Petaros Olga 100, Petaros Urša 50, druž. Vlasta 100, Kosmač Vesna 100, druž. Marija 50, Petaros Zdenka 100, Hrvat Roza 100, Petaros Antonija 150, Petaros Alojzija 100, Sancin Ljuba 50, Stranj Ana 100,

ITALIJA UPORABLJA V SOMALIJI v imenu OZN fašistične metode

Predstavnik Somalije razgalil delovanje italijanske uprave - Aretacije, deportacije in ubijanje domačinov - V somalijski skrbniški svet je imenovala uprava nepismene ljudi - Rimska vlada hoče premotiti OZN in si prilastiti Somalijo

Zadnje dni zasedanja Organizacije združenih narodov so doživeli delegati prav tistih držav, ki tako radi podčrtavajo smisel Italije za pravičnost in demokratično pojmovanje kot izraz stare latinske civilizacije, neprijetno presenečenje. Ko je namreč skrbstveni odbor podal najprej svoje poročilo o mandatnih ozemljih, je nato zaslišal še predstavnike nekaterih političnih strank s teh ozemelj. Tako je prišel do besede tudi voditelj Mladinske lige Somalije Abdulah Isa; dasi je italijanska uprava v Mogadisciu poskusila vse, da bi preprečila njegov odhod v New York. Zavedala se je pač, da bo povedal o razmerah v svoji domovini marsikaj, kar italijanski vladi ne bo prav.

Abdulah Isa je navedel mnogo primerov, podprtih z dokumentiranimi dokazi, iz katerih je razvidno, da izvaja Italija v Somaliji isto politiko osvajalca, ki so je vodili nekdanji fašistični upravljači, ker so mislili, da je prišla zanje ura, zgraditi italijanski afriški imperij od Libije in Tunisa, čez Egipt, Sudan in Centralno Afriko do obal Kenije in Gvinejskega zaliva.

Somalijski voditelj je med drugim navedel, da je poslala De Gasperijeva vlada v Somalijo precejšnje število nekdanjih fašističnih funkcionarjev, ki so v zadnjih dveh letih vpeljali tam iste razmere kot so vladale pod fašizmom. Zlasti ustvarjajo Italijani med domačini razpoloženje, kakor da se Italija ne bo nikdar več umaknila iz Somalije, da bo ta dežela postala zopet italijanska kolonija in da Somalijci leta 1960, kakor določa sklep OZN, ne bodo dobili politične samostojnosti. Italijani se ponašajo od prvega dne, ko so deželo zapustili Angleži, kakor da so oni gospodarji Somalije, na njeno prebivalstvo pa gledajo kot na svoje podložnike.

Abdulah Isa je priznal, da se njegovi sorojaki bojijo, da bo italijanska vlada izkoristila zamotani mednarodni politični položaj in premotila OZN, da ta ne bo držala obljube in dala somalijskemu ljudstvu samostojnosti. Od svoje strani pa si skuša Italija pridobiti naklonjenost nekaterih domačinov, ki so se s svojim političnim zadržanjem kompromitirali že pod fašizmom.

Kako spoštuje italijanska uprava v Somaliji načela OZN razvidimo najbolje iz tega, da je imenovala v tako imenovani skrbniški svet Somalije takšne domačine, ki so nepismeni, ljudje brez zaslombe med ljudstvom in od Italije kupljeni zagovorniki italijanskih kolonialnih teženj. Vsako opozicijo pa je onemogočila somalijska uprava s tem, da noče določiti svobodnih volitev, pri katerih bi Somalijci sami izbrali svoje zastopnike v skrbniški svet.

Nešteto somišljenikov Mladinske lige so italijanske oblasti pozaprle, deportirale, mnogo pa jih je zavoljo svojega protiitalijanskega prepričanja na tajinstven način izginilo. Nekaterim plemenom, ki so odkriti nasprotniki Italije je sedanja uprava vzela zemljo ali pa jih je preselila v nerodovitne kraje, na vzeto zemljo pa naseljuje italijanske koloniste.

Pritožba somalijskega političnega voditelja nam zopet dokazuje, da se Italija kljub svoji dolgotrajni kolonialni politiki ni navadila, kako je treba ravnati s tujimi narodi. Čeprav je prišla v Somalijo že leta 1889, je komaj 16 let kasneje trajno zavojevala pokrajino Benadir in šele leta 1927. se ji je posrečilo, da je dejansko zavladala v severnih predelih Somalije in tja do Adenskega zaliva. To pomeni, da je Italija naletela v deželi na narod, ki se ni pustil zlepa podjarmiti in da uganja rimska vlada, dasi ima opravka z ljudmi, ki pripadajo k črnemu plemenu, rasno politiko.

Pri milijonu domačinov živi v Somaliji le okrog 4500 Italijanov civilistov, od katerih se je vsedlo kar 3500 v glavno mesto Mogadiscio. Ne glede na to ustvarja Italija v svetu mnenje kot da je prav od te dežele odvisno, da reši svoje populacijsko vprašanje in spravi tja vse svoje brezposelne, ki jih je na milijone, ter ves letni pribitek prebivalstva. Če pomislimo, da je naselila Italija do leta 1939, ko je bila na vrhuncu svoje «slave» v Eritreji le okrog 72.500 in v Libiji, ki je bila tako blizu Siciliji, največ 100.000 svojih ljudi, potem je očitno, da ji je šlo leta 1949—1950, ko se je tako potegovala, da bi ji OZN vrnila navedene kolonialne posesti, samo za prestiž in da bi imela s svojo prisotnostjo v Afriki priliko, da bi se zopet vmešavala v izvenevropske politične dogodke.

Kdor pozna le površno gospodarsko zemljepisje ve namreč, da bel človek zaradi podnebja ni toliko sposoben, da bi mogel v Somaliji opravljati poljedelska ročna dela v takšni meri in obliki kot bi narava od njega zahtevala. Še domačini ne vzdržijo ob vročini in pomanjkanju vode tega dela ter se ga izogibljejo in ga označujejo za suženjsko delo. Sklicujoč se na svoje latinsko poreklo, Italijani mislijo, da so celo nekaj več kot ostali evropski narodi, kaj šele kot črnci iz Somalije, katerih zemlja povrh vsega nima posebnih prirodnih bogastev. Ob ponosu na svojo «latinsko civilizacijo» pa bi Italijani prav zato želeli, da bi oni zavzemali vlogo gospodarja, domačini naj bi jim pa opravljali težka in suženjska dela.

V resnici si je Italija začela prisvajati najboljšo zemljo ob reki Scebeli, kjer je organizirala nekaj farm (Villagio Duca degli Abruzzi) ter v pokrajini Genale. Na teh in podobnih krajih je gojila sladkorni trs, bombaž in oljčna semena, za predelavo teh produktov pa je z velikimi kapitalnimi sredstvi postavila oljarne, tovarne za sladkor, milo in podobno.

Po izgubi ne samo svojih kolonij, ampak celo po propadu kolonializma pa se prav Italija poslužuje že zdavnaj preživele in završene miselnosti ter prakse kolonialnih držav. Toda medtem ko si današnje kolonialne države belijo glave, kako bi rešile prav perečе vprašanje črncev, prihaja Italija kot zaupnica OZN, ki ima v Somaliji samo to nalogo, da deželo upravlja in pomaga domačinom, da bodo leta 1960 čim bolj sposobni za samostojno upravo svoje domovine, z metodami preganjanj, zapiranja, deportacij, zahrbtnega izigravanja domačinov, intrigiranja v mednarodnih ustanovah kot je OZN, samo da bi dobila to zemljo zopet v svojo neomejeno oblast.

Poročilo iz New Yorka dodaja, da so izvajanja somalijskega predstavnika vzbudila med delegati OZN velik vtis. Nič čudnega za tiste, ki še ne poznajo taktike italijanskih vlad, kadar se poslužujejo ježeve politike in politike belih zastav, samo da se najprej nekam vgnezdijo, nato pa postanejo nesramni. Ravnanje italijanske uprave v Somaliji pa ne preseneča nas Slovencev, ki živimo v dotiku z italijanskimi šovinisti in ki smo doživeli pod peto italijanskih vlad, ko so leta 1918 prišle med nas s sladkimi besedami, da so nas že nekaj mesecev kasneje začeli zapirati, čez nekaj let pa preganjati z naše zemlje, deportirati, ubijati, streljati in nas hoteli imeti za manjvreden narod ter za svoje prave sužnje.

OZN v resnici ni doživela prve preizkušnje z Italijo sedajle v Somaliji; še pred letom 1949—1950 je izročila Zavezniška vojna uprava v Trstu kot longa manu OZN nad ozemljem STO žezlo in moč šovinističnim tržaškim Italijanom, ki so iste vrste kot njihovi kolegi pri upravi v Somaliji. Dogodki teh let v Trstu in okolici dokazujejo, da ti gospodje najbolj uživajo tedaj, kadar delajo krivico. Zato je naravnost tragična ironija, da je dala OZN Somalijo v skrbstvo Italije; to pomeni toliko kot izročiti volku ovco!

POZOR PRED SODO BIKARBONO

Zapomnite si: «jedilna soda» ni splošno zdravilno sredstvo, in nevarno je, če jo nezmerno uporabljate

Rudolf Valentino, velik filmski ljubimec, se je tisto jutro v avgustu 1926 zbudil z grizečo bolečino v želodcu in kakor tisoče ostalih žrtev kroničnih motenj v prebavi, je stopil k beli omarici po žlico sode bikarbone. Skoraj brž, ko jo je použil, je omedlel.

Kljub vsem naporom, da bi rešili njegovo življenje, je Valentino umrl že v nekaj dneh. Lahko pa bi še danes živel, če bi vedel, kako nevarno je uživati sodo bikarbono, če se poprej ne ugotovi, kaj je povzročilo motnje v prebavi.

Najbrž nobeno drugo zdravilo na svetu ni tako popularno in tako pogosto rabljeno za zdravljenje manjših bolezni, ki pa lahko narastejo iz običajne prebavne motnje v opekline in mehurje. In prav zato so zdravniki pričeli opozarjati pred nekontrolirano uporabo sode, kajti v nekaterih specifičnih okoliščinah je odločno škodljiva. Takih okoliščin ni mnogo toda kar jih je, so do skrajnosti resnega značaja.

Namesto da imamo sodo za splošno zdravilo, ki je samo po sebi res popolnoma neškodljivo, skušajmo raje spoznati, kdaj je zdrava in kdaj škodljiva.

Da pričnemo: oseba z bolnim srcem dobi že od ene doze sode usoden napad srca. Če od nespametne samopomoči že ne bo umrla, se bo pa gotovo zelo težko spet popravila.

52-letni podjetnik je pomalem jemal sodo, da bi se opomogel od neke druge bolezni. Pa tudi kadar ga je napadla slaba prebava se je je poslužil.

Nato se je marsikaj zgodilo: začel se je rediti, začel je neprijetno kašljati, kmalu se je utrudil, zatekali so mu gležnji. To ga je naposled pripeljalo k zdravniku, ki je potrdil njegov strah pred srčno napako, pripomnil pa je, da se resnejšim posledicam lahko izogne, če bo ubogal njegove nasvete.

«Vaše srce ne dovaja dovolj krvi življenjskim organom», mu je razložil zdravnik. «Zato dovoljujejo vaše ledvice, da sol in vodo absorbira vaše tkivo. Predpisal vam bom neslano dieto. Verjetno imate težave tudi s prebavo: za to vam bom napisal poseben recept».

Podjetnik se je strogo držal diete in jemal predpisana zdravila. Zateklost gležnja je izginila, debelost popustila, hodil je že spet na delo, ko se mu je pripetilo, da se je izneveril zdravniškim predpisom in se spet poslužil sode kot «starega zanesljivega» sredstva.

Nekega dne potem, ko je že nekajkrat spet vzel sodo, se je obsvestil, nakar so ga takoj prepeljali v bolnico.

Tam so ugotovili, da se je izneveril predpisom zdravnika in se poslužil svojega domačega zdravila.

Soda bikarbona mu je povzročila resne posledice v pljučih. Če bi bila doza le za spoznanje močnejša, bi sledila smrt. Tako pa je pacient ozdravel. Gotovo se nikoli več ne bo dotaknil sode.

Uživanje prevelike količine sode povzroči lahko tudi preveč alkalija v krvi. Če vzamemo sodo nevtralizira najprej želodčno kislino, povzroča pa da se nato kislina še v večji meri izloča, tako da morate jemati vedno večje količine zdravila, če hočete doseči uspeh. Ta škodljivi krogotok lahko vodi do zastrupitve, z alkalijami ali alkaloso, če se uživajo prevelike količine sode.

Neki delaven trgovec tridesetih let si je navadno dal prinesti za kosilo kar nekaj obloženih kruhkov in kavo v svojo pisarno. Medtem ko je kar naprej delal je med delom na hitro pogoltnil hrano, kar mu je seveda povzročilo motnje v prebavi.

Kaj je bilo enostavnejšega kot poseči v predal po sodo bikarbono? Nekega dne, ko je imel važno konferenco, mu je začela prebava nagajati že kar po zajtrku. Vsako uro je vzel zvrhano žlico sode in se z občutkom kakor da bi bil pijan, odpravil na konferenco. Ravno ko so razpravljali važno vprašanje, se je nezavesten zgrudil v stolu.

Zdravnik je ugotovil alkaloso. Preveč sode je nevarno vrglo iz ravnotežja razmerje med kislino in alkalijami v trgovčevi krvi. Več dni ni bil sposoben za delo in za v bodoče mu je zdravnik predpisal drugo zdravilo za prebavne motnje.

Soda bikarbona bo brez dvoma še v naprej važna sestavina nekaterih zdravil po receptih. In zdravniki jo bodo še vedno predpisovati za številne zunanje in notranje motnje.

Tako nam je jasno, da je na srečo meja med dobrimi in slabimi učinki tega zdravila na človeško telo. Prvo pravilo naj bi bilo, da je nevarno, če se sodi preveč vdamo. Medtem ko lahko zmerna količina sode pomaga, lahko nadaljnje uporabljanje velikih količin povzroči škodljivi krogotok kisline, telo slabo absorbira določene hranljive elemente in tako lahko nastane alkalična zastrupitev.

Osebe, ki trpijo na obolenju srca in ledvic naj se je posebno izogibajo. Soda je zelo nevarna pri želodčnih čirih. Kakor da bi hotela podčrtati to, kar nas je naučil primer Valentina, je usoda nedavno uprizorila nekako drugo uprizoritev tega primera z drugim priljubljenim hollyvoodskim zvezdnikom.

Al Jolsona, ki je s svojo prekipevajočo življenjsko silo zabaval ameriške čete na Koreji, so napadle, tako je mislil, prebavne motnje. Tudi on se je zatekel k sodi in «preizkušeno in zvesto gospodinjsko zdravilo» je namesto pričakovanega olajšanja odprlo pot usodnemu srčnemu napadu.

Kakor skoro vsa zdravila, tako se tudi soda mora jemati s poznavanjem njenih dobrih in slabih lastnosti. Zato drugič dvakrat premisli preden jo vzameš s police!

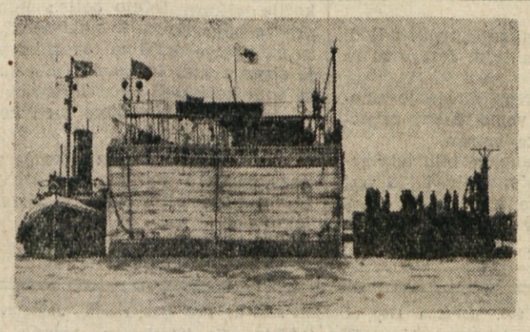

Na sliki vidimo umetni pristan, ki je sedaj zasidran pri obrežju Temze na strani Essexa, kjer sedaj gradijo novo čistilnico petroleja.

APOLOGIJA FAŠIZMA

Attilio Tamaro: Due anni di istoria 1943-1945

Vendar nima smisla še podrobneje prikazovati in dokazovati fašistične ideje tega iredentističnega zgodovinarja, analizirati njegove panegirike fašizmu, hvalisanje korporativizma, občudovanje Mussolinija in podobno. Važno in značilno je predvsem dejstvo, da se v današnji Italiji mirno lahko tiskajo taka dela, da se pod znanstvenim videzom izdajajo apologije fašizma. Značilno je slednjič tudi to, da dobivajo taki fašisti in iredentisti kot je Tamaro, čedalje večji vpliv v šovinistični gonji italijanskih političnih strank in iredentističnega tiska proti Jugoslaviji.

Vredno pa se je dotakniti še enega izmed neštetih problemov, ki jih v svojem obsežnem delu obravnava Tamaro. Gre namreč za vprašanje italijanskega klerikalizma in odnosa Vatikana do fašizma. Fašist Tamaro namreč na moč zamerja Vatikanu njegovo politično prilagodljivost in iznajdljivost ter njegov prehod s fašističnih na demokristjanske pozicije. «Nekateri so se drznili misliti», piše Tamaro, «da je božja previdnost obkrožila z izdajami delo Mussolinija, da bi skozi nesreče in kalvarije Italija našla pot zveličanja. Toda za kakšen greh naj bi se pokorilo ubogo italijansko ljudstvo, na katerega so padale vse posledice eventualnih izdaj? Cerkev ni nikdar dejala, da bi bil fašizem greh, nasprotno je tisočkrat blagoslovila fašistične znake in ljudi.» (II., str. 202).

Dalje zamerja eksponentom vatikanske politike, ki so zapustili potapljajočo se fašistično ladjo, se priključili antifašističnemu gibanju in si skušali ustvariti čim močnejše pozicije v CLN ter pri tem iz taktičnih razlogov sodelovali tudi s komunisti in socialisti. Tamaro jim očita nenačelnost, opozarja jih na znano encikliko Divini Redemptoris, ki jo je objavil marca 1937 Pij XI. in na katero se je zlasti v Sloveniji belogardizem tako skliceval. Zlasti ogorčeno pa obsoja Tamaro one klerikalne italijanske politike, ki bi se radi prikazali kot žrtve fašizma. Da bi ne ostal sam in premalo prepričljiv v takih trditvah, citira še delo Dipiera «Storia critica dei partiti italiani» («Kritična zgodovina italijanskih strank»).

«Mar ni cerkev», piše Dipiero, «sekundirala fašizmu? Fašizem je izjavil, da je istoveten s katolicizmom in da tisti, ki napada religijo, napada tudi državo; običajni sofisti, danes antifašisti, so kar se da naglo označili fašistično državo kot konfesionalno državo. Mar ni fašizem rešil rimskega vprašanja, mar ni preganjal antiklerikalizma, mar ni uničil masonerije, mar ni odklonil brezbožni materializem? Mar ni imela cerkev v fašizmu svojo najmočnejšo oporo, mar ni iz vrst duhovščine, posebno podeželske — rekrutiral fašizem svoje najbolj aktivne agente? Kako se more torej danes italijanski katolicizem razglašati za preganjanca fašizma? V imenu demokracije? Kakšne? Morda zato, ker se je v političnem ustroju fašizem ravnal po istem hierarhičnem načelu, ki je vodilno za cerkev?» (III., str. 100).

Tako torej Tamaro v svoji užaljenosti bere levite Vatikanu in visoki duhovščini katoliške cerkve. Vsekakor zanimiva potrditev znanega dejstva, da je bila visoka cerkvena hierarhija tesno povezana s fašizmom, zanimiva toliko bolj, ker prihaja izpod peresa fašista.

(Konec).

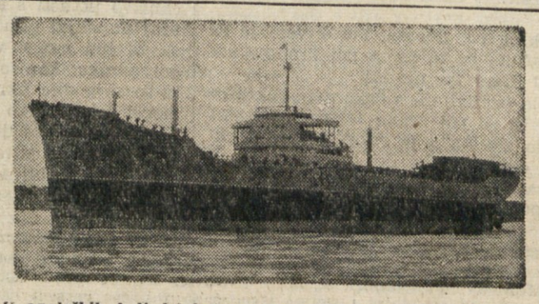

V angleških ladjedelnicah so letos splovili največjo 35-tisočtonsko petrolejsko ladjo sveta, «World Enterprise».

ZADNJA POROČILA

PRIMORSKI DNEVNIK

3. JANUARJA 1953

VREME Vremenska napoved za danes: Še vedno nestalno in oblačno vreme z možnostjo padavin. — Temperatura se bo nekoliko znižala. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 8.2; najnižja pa 6.6 stopinj.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 7.15: Slovenske narodne. 21.00: Poje zbor Lonjer - Katinara. — **Trst II.:** 22.00: Pestra operetna glasba. 22.30: Mozart: Koncert za fagot in orkester. — **Trst I.:** 11.30: Simfonični koncert. 14.00: Poje Giacomo Lauri Volpi. — **Slovenija:** 16.00: Po naši lepi deželi. 17.40: Poje Ljubljanski komorni zbor.

Stavke v New Yorku ob začetku novega leta

Stavki 8200 uslužbencev avtobusnih podjetij se je pridružila stavka težakov v pristanišču, ki zahtevajo zvišanje mezd in protestirajo proti preiskavi v pristanišču - Novoletne nesreče in zločini

NEW YORK, 2. — Novo leto se je v New Yorku začelo s stavkami: največja stavka vozačev avtobusov, kar jih pomni zgodovina mesta, je paralizirala del mestnega prometa, danes pa se je ustavilo delo tudi v pristanišču zaradi stavke pristaniških delavcev.

Razlogi za stavko, ki je zajela 17 pristaniških odsekov in ki se grozi razširiti na vse ostalo pristanišče, pa tudi na Boston, Baltimore in Philadelphio, se v prvi vrsti gospodarski: težaki zahtevajo povišanje plače za 42 centov na uro Vendar je stavka obenem tudi protest proti preiskavam o «protiameriškem delovanju», ki jih trenutno izvajajo v pristanišču. Prav zaradi tega se utegne stavka razširiti tudi tja, kjer mezdne zahteve niso tako občutne ali kjer jih sploh ne postavljajo. Predsednik sindikata pristaniških delavcev Joseph Ryan je naročil vsem članom AFL v bližnjih pristaniščih, naj ne razkladajo ladij, ki bi prišle tja zaradi stavke v New Yorku.

Obenem stavka 8200 uslužbencev osmih prevozniških podjetij, ki na 120 progah prevažajo dnevno 3.500.000 oseb v središče mesta in nazaj. Sindikalni voditelji so odklonili ponudbo župana Impelliterija, da bi posredoval. Zaradi stavke je na podzemeljski železnici nepopisna gneča, čeprav je zaradi Novega leta večina uradov zaprta.

Sindikati so odklonili županovo posredovalno ponudbo, ker je Impelliteri izjavil, da je stavka domenjena med podjetji in sindikatom CIO, da bi se lahko povečale prevozne tarife. Sindikati zahtevajo, za delavce 40-urni delavnik pri čemer bi naj plača ostala ista, kot je veljala doslej za 48-urni tedenski delavnik.

Newyorški listi se medtem ukvarjajo s predvidevanji in prerokovanji za Novo leto. «New York Times» piše, da so to leto «preroki verjetno nekoliko bolj optimistični kot lani», da z «gotovostjo napovedujejo šest dobrih mesecev brez povečanja brezposelnosti in brez velikih stavk.» Po teh prvih šestih mesecih postajajo besede prerokov «bolj negotove, vendar ne napovedujejo katastrofe, temveč samo negotovost.»

Nato pravi list, da je bila ob lanskem Novem letu na dnevnem redu diskusija o oboroževanju, o evropski enotnosti o Koreji, o Kitajski in o hladni vojni, in da bodo o istih stvareh zelo verjetno govorile tudi vesti v prihodnjem letu

«New York Herald Tribune» pa zatrjuje, da se v novem letu «ponovno pojavlja upanje, da bo svet dosegel ravnotežje in mir». To upanje razlaga republikanski list z menjavo vladne stranke v ZDA.

Kot vsako leto je bilo tudi letos v ZDA za novo leto mnogo smrtnih nesreč Največ žrtev so zahtevale prometne nesreče: doslej poročajo o 115 mrtvih. Skupno doslej javljeno število mrtvih pa znaša 143;: ostanek odpade na požare in druge nesreče. Statistike predvidevajo 410 mrtvih do nedelje opolnoči.

Novoletnim nesrečam se pridružujejo zločini, ki so večinoma posledica preobilnega uživanja alkoholnih pijač v proslavo novega leta. Ko se je 23-letni Fred Langer vrnil s silvestrovega slavja, je z revolverjem ubil svojega očeta, 18-letni Thomas Tucker pa se je znašel s svinčenko v trebuhu točno opolnoči. Prav tako so opolnoči «za šalo» ustrelili 17-letnega Philipa McGuira v Kimioreunionu, neka Ray Akeridge pa je izbrala isti čas za samomor. V Bloomingtonu je neki oče štirih otrok ubil svojo ženo, nato pa še samega sebe.

Senca Voznesenskega

MOSKVA, 2. — P. N. Fedosejev, bivši urednik revije «Boljševik», političnega glasila CK sovjetske kominformovske partije, je danes izjavil, da priznava utemeljenost obtožb in kritik, ki jih je prejšnji teden proti njemu naperila «Pravda» zaradi «grobih napak», ki jih je zagrešil pred štirimi leti.

V pismu, ki ga je poslal «Pravdi», priznava Fedosejev, da je pred štirimi leti napravil napako, ko je dovolil objavo članka, ki je hvalil brošuro «s protimarksistično vsebino», ki jo je objavil takratni podpredsednik vlade Nikolaj Voznesenski, ki je bil odstavljen leta 1949. Istega leta je moral zapustiti uredništvo «Boljševika» tudi Fedosejev.

V svoji «samokritiki» priznava Fedosejev, da je imel napačne pojme o politični ekonomiji in obljublja, da se bo za svoje napake pokoril in poboljšal.

REKE V JUGOSLAVIJI ponovno naraščajo

Zaradi novih padavin je voda v vseh rekah Bosne in Hercegovine ponovno močno narastla Tudi Sava nevarno narašča - Marsikje je prekinjen cestni in železniški promet

Po poročilih jugoslovanske meteorološke službe je voda v vseh rekah Bosne in Hercegovine prejšnjo noč znantno narastla. Reka Vrba je v bližini Banje Luke presegla svoj nedavni maksimum. Voda v Savi pa je zlasti narastla v bližini Zagreba. Vodna gladina v reki Uni je za en meter višja od normalnega stanja. Pri kraju Bosanski Novi je bila davi voda v tej reki samo 14 centimetrov nižja kot pred nedavnim, ko je prodrla v nekatere predele mesta. Tudi vodna gladina v reki Sani se je približala svojemu nedavnemum maksimumu. Le Bosna in Drina nista dosti narastli. Neretva pa medtem še vedno grozi, da znova poplavi večje površine. Vodna gladina te reke je prejšnjo noč dosegla pri Mostarju nekaj nad 10 metrov višine, davi pa samo nekaj centimetrov manj kot 11 metrov.

Zaradi tega stanja je znova prekinjen na mnogih mestih cestni in železniški promet.

Zaradi naglega taljenja snega in močnega deževja so tudi v Sloveniji zelo narasle vse reke. Največja nevarnost poplav grozi Dolenjski, kjer je Krka v okolici Kostanjevice narasla za tri metre nad normalo. Ogroženi so številni mostovi, zaradi poplav pa je prekinjen tudi promet na glavni cesti Ljubljana - Zagreb.

Angleški pastor za kontigentiranje rojstev

LONDON, 2. — V svoji novoletni pridigi je dr. William Snow, protestantski pastor iz južnoangleškega kraja Bognor Regis zatrdil, da ni izključeno, da bo kmalu potrebno posebno dovoljenje, če bo kdo hotel imeti otroka. Pastor trdi, da največja nevarnost za svet ni tretja svetovna vojna, temveč preobljudenost. V pridigi je dejal: «Ker pride vsak dan na svet 55.000 novih ust, ki hočejo hrane, je nujno potrebna neka oblika mednarodnega nadzorstva nad rojstvi. Preobljudenost bo mogoče odstraniti z epidemijami, lakotami, z atomsko vojno ali pa s splošnim sporazumom.» Po pastorjevem mnenju bi bilo treba ustanoviti, ko bo dosežen v svetu trden mir, svetovni parlament, ki bo vsako leto določil kontingent rojstev za posamezne dežele; torej bo potrebno posebno dovoljenje za vsak porod.

Dr. Snow je poročen že 18 let in ima štiri otroke.

NOVI NAPADI na Mc Carranov zakon

Komentarji angleškega tiska o delu Trumanove komisije, ki zahteva revizijo Mc Carranovega zakona

LONDON, 2. — Razni britanski listi danes znova napadajo ameriški Mac Carranov zakon o priseljevanju. Na splošno pa hvalijo poročilo komisije, ki jo je ustanovil predsednik Truman, in ki obsoja omenjeni zakon ter zahteva njegovo revizijo.

«Daily Mirror» pravi, da pomeni poročilo omenjene komisije «začetek upornega gibanja» proti zakonu, «ki je razburil vse ameriške prijatelje».

«Times» pozdravlja poročilo komisije.

Po kratki politični razčlembi Mac Carranovega zakona o priseljevanju in naturalizaciji pravi «Times», da se zdi ta zakon mnogim Amerikancem neprimeren. Komisija predsednika Trumana je v včeraj izdanem poročilu predlagala politiko, ki zagovarja predvsem nasprotno, kar določa Mac Carranov zakon — večje priseljevanje, odpravo narodnostnega ali rasnega razlikovanja in spregled vselitvenega določila, da je treba skrbno preiskati politično preteklost tudi začasnih obiskovalcev. Če bodo ta priporočila zmagala jih ne bo z veseljem pozdravil le sleherni priseljenec, ampak tudi potniki, ki jih poti vodijo do ameriških mej ali na ameriška letališča, in tiste množice ljudi vsepovsod po svetu, ki z zaupanjem gledajo v tradicionalno ameriško strpnost in gostoljubnost do tujcev. Toda načrt, ki ga je izdelala komisija, si bo moral utreti pot proti močnemu nasprotnemu toku v svetovnih zadevah. Za generala Eisenhowerja je pričakovati, da bo podprl spremembe v sedanjem slabem zakonu. Toda moral bo nastopiti z velikim političnim pogumom, če bo hotel podpreti delo komisije».

«Daily Telegraph» poudarja, da komisija odločno ugotavlja, da Mac Carranov zakon «uzakonjuje politiko in načela, ki so nepremišljena in žaljiva za državo».

Razumljivo je, da so zagovorniki Mac Carranovega zakona v ZDA ostro reagirali na poročilo predsednikove komisije, zlasti pa senator Mac Carran, ki je predsednik senatnega pravnega odbora.

Senator je izjavil, da je omenjeno poročilo «propagandistični izbruh». V obrambo tega zakona se je izrekel tudi demokratični senator Willis Smith, ki je tudi član omenjenega odbora.

lahko zaprosi za pomilostitev še ameriškega predsednika.

Eisler epuriran

BERLIN, 2. — Agencija «DPA» poroča, da je danes začel delovati novi tiskovni urad ministrskega predsedstva Vzhodne Nemčije, ki je nadomestil razpuščeno ministrstvo za informacije, ki mu je načeloval znani pisatelj Gerhard Eisler. Novi urad vodi Kurt Blechan, ki je bil včasih načelnik ministrstva za informacije.

Iz vzhodnonemških virov ni nobene vesti o usodi Gerharda Eislerja, ki je znan po svojem dramatičnem odhodu iz ZDA. Eisler je Žid.

Kominformsko čiščenje na Madžarskem...

BUDIMPEŠTA, 2. — Organ madžarske kominformistične partije je objavil danes članek, v katerem obžaluje, da se mnogi člani partije «ne borijo z zadostno odločnostjo za izvajanje politike partije in ne preganjajo dovolj energično sovražnikov ljudstva». List naznanja, da bodo ob obnavljanju članskih izkaznic strogo preiskali delavnost vseh članov partija, ki bodo morali predložiti bilanco tega, kar so v prejšnjem letu naredili za izvrševanje kominformistične politike.

...in na Finskem

STOCKHOLM, 2. — Raul Palmgren, glavni urednik glasila finske kominformistične stranke «Vapaa Sana» je bil odstavljen. Finski socialistični dnevnik «Suomen Socialdemokratti» se vprašuje, kako daleč bo šlo čiščenje v finski kominformistični partiji, ki se je začelo pred kratkim. List opozarja, da Herta Kuusinen, predsednica kominformovske parlamentarne skupine, ni smela govoriti med parlamentarno proračunsko debato in da je namesto nje govoril glavni tajnik stranke Ville Pessi.

Vladna kriza v Indoneziji?

DJAKARTA, 2. — Indonezijski obrambni minister, Sultan Hamangku Buvono, je danes odstopil. Zdi se, da je odstopil zaradi nesoglasji s personalno politiko novega načelnika glavnega stana polk. Banbangu Sugenga.

Podpredsednik vlade Pravoto Mangkusasmito je začasno prevzel tudi obrambno ministrstvo. Vlada se je sestala, da bi proučila položaj. Zdi se, da bodo poskušali na vsak način preprečiti vladno krizo, čeprav ni izključeno, da bosta oba socialistična ministra v sedanji vladi sledila zgledu obrambnega ministra, ki je tudi socialist.

TEL AVIV, 2. - Predstavnik izraelska vojske je danes sporočil, da je bilo v zadnjem tednu ubitih 19 Arabcev, ki so se «pretihotapili» na izraelsko ozemlje. Dodal je, da so bili med obmejnimi incidenti ubiti še trije Arabci, 18 pa jih je bilo ujetih. Predstavnik je poudaril, da so te številke «izredno visoke». V prejšnjem tednu je bilo med obmejnimi incidenti 10 Arabcev mrtvih, eden je bil ranjen, 38 pa so jih ujeli.

KINO

V TRSTU

Rossetti. 16.00: «Zlata kočija», Anna Magnani, D. Lamont.
Exielsior. 14.30: «Odrske luči», Charles Chaplin.
Nazionale. 16.00: «On in ona», Tracy, K. Hepburn.
Fenice. 16.30: «Čudovita osvojitev», R. Donat.
Filodrammatico. 16.00: «Oddaljeni bobni», G. Cooper.
Arcobaleno. 16.00: «Sijajna šala», G. Grant, G. Rogers.
Astra Rojan. 16.30: «Trgovina z belim blagom», E. Rossi Drago.
Alabarda. 15.30: «Mala kneginja», Shirley Temple.
Ariston. 15.30: «Lepotice v nebesih», R. Hayworth.
Armonia. 15.30: «Zadnja osvojitev», J. Wayne, G. Russell.
Aurora. 15.00: «Mirni mož», J. Wayne, M. O'Hara.
Garibaldi. 14.30: «Bedniki», M. Rennie, D. Paget.
Ideale. 16.00: «Njegovo veličanstvo se poroči», J. Powell.
Impero. 15.00: «Mirni mož», J. Wayne, M. O'Hara.
Italia. 16.00: «Reka», P. Walters.
Viale. 16.00: «Fanfan la Tulipe», G. Lollobrigida, G. Philipe.
Kino ob morju. 16.00: «Večna harmonija», P. Muni.
Moderno. 16.00: «Dogodivščine kapitana Hornblowerja», Peck.
Massimo. 16.00: «Afrika vrešči», Gianni in Pinotto.
Savona. 15.00: «Rudniki kralja Salamona», S. Granger D. Kerr.
Secolo. 16.00: «Tomahavk», Van Heflin.
Ferroviario. (S. Vito.) 15.30: «Dekle z Donave», M. Rook.
Vittorio Veneto. 16.00: «Divna dogodivščina», M. Gaynor.
Azzurro. 16.00: «Prostor na soncu», M. Clift, E. Tyalor.
Belvedere. 16.00: «Poljub opolnoči», M. Lanza, K. Grayson.
Marconi. 16.00: «Dva tedna ljubezni», J. Powell.
Novo cine. 16.00: «Osvajalci Sinte», J. Payne.
Odeon. 16.00: «Ana», S. Mangano, R. Vallone.
Radio. 14.00: «Ana vzemi puškono», B. Hutton.

RADIO

SOBOTA, 3. januarja 1953

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254.6 m ali 1178 kc

7.00 Poročila. 7.15 Slovenske narodne 13.30 Poročila, 14.30 Jazzikovni pogovori (ponovitev) 17.30 10' veselih in okroglih. 17.40 Jugoslavija v glasbi. 18.15 Maurice Ravel: Dafnis in Kloe — simfonična suita. 18.30 Morja široka cesta. 18.45 Virtuoznosti na violini. 19.00 Večerne vesti. 21.00 Poje zbor Lonjer - Katinara. 21.20 Od sobote do sobote.

TRST II.

306.1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri. 12.15 Za vsakega nekaj. 12.45 Poročila. 13.00 Sramel kvintet in pevski duet. 13.30 Kulturni obzornik. 13.40 Zabavna glasba. 14.00 Poročila. 14.30 Ritmična glasba. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Mac Dowell: Koncert za klavir št. 2. 18.41 Ameriški zbori. 19.00 Pogovor z Pino. 19.15 Pestra operna glasba. 19.45 Poročila. 20.00 Večerni koncert. 20.40 Lahke melodije. 21.00 Za ples in kratek čas. 21.30 Priljubljene melodije. 22.00 Pestra operetna glasba. 22.30 Mozart: Koncert za fagot in orkester. 22.47 Večerni ples. 23.15 Poročila.

TRST I.

11.00 Fantazija lahke glasbe. 11.30 Simfonični koncert. 14.00 Poje Giacomo Lauri Volpi. 17.15 B. Fekete: «Trafika generalice», igra v 3 dejanjih. 19.30 Nekaj ritmov. 21.30 Pol stoletja jazzških popevk. 22.00 Igra orkester pod vodstvom Tita Petralia. 23.30 Plesna glasba.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Opoldanski koncert. 12.40 Poročila. 12.40 Od melodije do melodije. 14.40 Lahka glasba. 16.00 Po naši lepi deželi. 16.40 Zabavni zvoki. 17.40 Poje Ljubljanski komorni zbor. 18.00 Glasba za prijeten zimski večer. 19.40 Zabavne melodije. 20.30 Od veselih minut. 21.15 Pesmi domače zdaj zaigrajmo, s plesom vse to teden končajmo... 22.15 Igra plesni orkester Radia Ljubljana

ŠPORTNI DNEVNIK

PO ZMAGI 4:1 NAD AMERIKO

Sedgman in Mc Gregor - profesionalca

S 100.000 dolarji ju je Kramer zvabil v svojo profesionalno skupino; (zaslužila pa bosta lahko še več)

PARIZ, 2. — Predsednik francoske teniške zveze Pierre Gillou postavlja v svoji lestvici najboljših igralcev tenisa na svetu v preteklem letu na prvo mesto Avstralca Franka Sedgmana, ki je pravkar prešel k profesionalcem. Izmed evropskih igralcev je zasedel prvo mesto Italijan Fausto Gardini, ki pa je šele na 16. mestu, naslednji je Danec Kurt Nielsen na 19. in tretji Belgijec Philippe Washer na 20. mestu. Pripomniti pa je treba, da štejejo Čeha Jaroslava Drobnyja za Egipčana — torej neevropskega igralca, — ker ima pač egiptovsko državljanstvo; Drobny je namreč na lestvici drugi. Američan Tony Trabert ni bil ocenjen, ker je imel premalo tekem.

Gilloujeva lestvica je za prvih deset naslednja:

1. Frank Sedgman (Avstralija); 2. Jaroslav Drobny (Egipta); 3. Ken Mac Gregor (Avstralija); 4. Vic Seixas (ZDA); 5. Mervyn Rose (Avstralija); 6. Gardnar Mulloy (ZDA); 7. Eric Sturgess (Južna Afrika); 8. Art Larsen (ZDA); 9. Herbert Flam (ZDA); 10. Dick Savitt (ZDA).

Z dvobja dvojic za Davisov pokal: zadaj Tony Trabert (ZDA), ki skuša prestreči žogo Avstralca Franka Sedgmana (v sredi); v ospredju Ken Mc Gregor, Američana Vica Seixasa na sliki ni videti. Avstralski par je po zmagi za svojo državo prešel med profesionalce.

Lestvica teniških igralcev

LOS ANGELES, 2. — Frank Sedgman, ki je prvi na lestvici teniških igralcev vsega sveta, ter njegov rojak Ken Mc Gregor sta sprejela ponudbo za 100.000 dolarjev, ki jima jo je stavil Jack Kramer za prestop v njegovo profesionalno skupino. To vest je objavil sam Kramer, ki je napovedal, da bosta Avstralca prišla v nedeljo v Los Angeles, kjer bosta podpisala pogodbo ter kmalu nato nastopila v tamkajšnjem avditorijumu. Sedgman bo igral proti Kramerju, Mc Gregor pa proti Seguri, obojeročnemu igralcu iz Ekvadorja, ki je trenutno prvak profesionalcev ZDA.

Kramer v zadnjem času ni mnogo igral, ker je bil bolj zaposlen z organizacijskimi posli, vendar zatrjuje, da je v odlični formi, ker je treniral s Frankom Parkerjem in Seguro. Kramer je dejal, da namerava s svojo skupino igrati dobrih pet mesecev v Ameriki, en mesec v Južni Ameriki, nakar bi šel za poldrugi mesec v Evropo, potem pa še v Južno Afriko, Severno Afriko, Avstralijo in Novo Zelandijo.

Avstralska igralca sta zapustila avstralski tenis približno v takem položaju, kakršen je nastal v Ameriki, ko sta pred leti Kramer in Dick Gonzales prešla k profesionalcem.

Že določen potek dirke po Italiji

Organizatorji kolesarske dirke po Italiji (Giro d'Italia) so v glavnih obrisih že pripravili potek te dirke za letošnje leto. Dirkači bodo po startu v Milanu vozili na jugovzhod po Lombardiji in Emiliji čez Marche, Abruzze in Puglie v Campanio, kjer bodo zavili zopet proti severu čez Lazio, Umbrijo, Toskano, Ligurijo do Piemonta, kjer bodo zavili proti vzhodu do Benečije in nazaj do Milana. Glavne strmine bodo v prvi polovici dirke v srednjem Apeninu, v drugi polovici pa nekje v Alpah in Dolomitih. Seveda so v programu tudi etape na kronometer. Ni še določeno, kje bodo sedeži etap, vendar se za to doslej potegujejo mnoga mesta, kot na primer Salsomaggiore, Modena, Bologna, Ferrara, Ravenna, Riccione, Rimini, San Marino, Follonica, Livorno, Pisa, Bagni di Casciana, Firenze, Montecatini, La Spezia, Bordighera, Turin, Bormio, Brescia, Bergamo, Verona, Gradež i. dr. Tudi nekatera mesta iz Švice in Avstrije so postavila ponudbe za sedež etape.

V pravilniku ne bo kakih novosti, pač pa študirajo možnost, da bi znatno povečali nagrade za zmagovalce v posameznih etapah; to zaradi tega, ker se dogaja, da tekmovalci, ki so dosegli dobro mesto na splošni lestvici, proti koncu dirke ne marajo ničesar več tvegati, da ne bi pri tem postavili v nevarnost priborjeno mesto, ki jim jamči lepo nagrado na koncu dirke. Če bi pa bile tudi za zmago v posameznih etapah določene večje nagrade, bi pa verjetno še marsikdo kaj poskusil.

Mednarodne študentovske športne tekme v letu 1953

LONDON, 2. — Mednarodna športna univerzitetna zveza objavlja, da bodo tekme v zimskem športu letošnje leto od 2. do 8. marca v St. Moritzu in sicer v smuku, v moških in ženskih smuških skokih, v umetnem drsanju in hokeju. Tekme v poletnem športu pa bodo od 9. do 16. avgusta v Dortmundu v Nemčiji in sicer za moške v atletiki, košarki, nogometu, plavanju, tenisu in mogoče v hokeju na travi. Ženske tekme pa bodo v atletiki, plavanju, tenisu in mečevanju. V zvezi je včlanjenih 14. držav.

Z vseh vetrov

Tommy Lawton, ki je bil dolgo let srednji napadalec angleške nogometne reprezentance, je prestopil v klub druge lige Bretford, kjer bo opravljal posle vodje kluba.

Košarkarica Triestine Baitz je tudi na skupnem treningu v Modeni, kjer se italijanska ženska košarkarska reprezentanca pripravlja za tekmo z Belgijo, ki bo v Bruslju 10. januarja.

Pierre Dumesnil je poskušal postaviti svetovni rekord v plavanju na 200 m prsno v klasičnem stilu. To mu sicer ni uspelo, pač pa je postavil pri tem francoski rekord z 2:40.5.

Sigward Nordlund, švedski trener, je prišel na povabilo italijanske zveze zimskih športov v Milan. Vodil bo trening za dolgoprogaše italijanske smučarske reprezentance.

Tako mi mislimo:

Atalanta - Pro Patria	1		
Bologna - Udinese	1	x	
Fiorentina - Lazio	1		
Inter - Juventus	1	x	2
Roma - Napoli	1	x	
Sampdoria - Novara	1		
Spal - Palermo	1		
Torino - Milan	2	x	1
Triestina - Como	1		
Lucchese - Piombino	1		
Padova - Marzotto	1	x	
Vicenza - Treviso	1	x	
Livorno - Alessandria	1		
Fanfulla - Genoa	1	2	
Pisa - Parma	1		

Odklonitev revizije procesa proti zakoncema Rosenberg

NEW YORK, 2. — Apelacijsko sodišče Združenih držav je potrdilo odločitev nižjestopnega okrožnega sodišča, ki odklanja revizijo procesa proti Juliju in Ethel Rosenberg ter Mortonu Sobellu, ki so bili obsojeni zaradi vohunstva v prid Sovjetske zveze. Eksekucija Rosenbergovih je bila odrejena za teden, ki se začne 11. januarja Sobell pa prestaja svojo kazen 30 let ječe v jetnišnici v Alcatrazu.

Apelacijsko sodišče je v svoji odločbi izjavilo, da obsojenci v svojem prizivu niso navedli ničesar takega, kar bi upravičevalo revizijo procesa.

Pretekli torek si je zvezni sodnik Kaufman pridržal odločitev o prošnji zakoncev Rosenberg za pomilostitev, pri čemer je opozoril obrambo, da

---

Charles Dickens

PICKWICKOVCI

174.

Prevedel prof. dr. Fr. Bradač

«Ampak, ampak, nesmisel. Saj vendar niste nikomur kimali, Pickwick? To je pomota, pomota,» je rekel gospod Perker.

«Ta gospod mi je podal svojo vizitko,» je odgovoril gospod Pickwick, jemaje jo iz žepa. «Vzel sem jo, ker si je ta gospod to želel — odkrito rečeno, hotel sem si jo ogledati, ko bom utegnil. Jaz — —»

Mali advokat se je glasno zakrohotal in, vrnivši vizitko šepastemu možu, ga je poučil, da je vse to bila pomota, ter je pošepetal gospodu Pickwicku, ko je mož zlovoljno odhajal, da je to samo porok.

«Kaj?» se je začudil gospod Pickwick.

«Porok,» je odgovoril Perker.

«Porok!»

«Da, gospod. Tu jih je okrog pol ducata. Porok vam je za kakršenkoli znesek in si zaračuna za to samo pol krone. Čudna kupčija, kaj ne?» je rekel Perer ter njuhal

«Kako? Ali se res ti ljudje preživljajo s čakanjem tukaj in s krivo prisego pred sodniki, in za pol krone (Krona = četrt libre, približno 60 din) delajo zločine?» je rekel gospod Pickwick, ves prestrašen pri tem odkritju.

«I no, o kriv prisegi bi ravno ne govoril, dragi gospod,» je odgovoril Perker. «Prehuda beseda, dragi gospod, prehuda. To je zakonita laž, dragi gospod, nič več.» Na to je advokat zmignil z rameni, se nasmehnil, spet ponjuhal in šel v pisarno sodnega pisarja.

To je bila nenavadno umazana soba z zelo nizkim stropom in starimi, v mnogo polj razdeljenimi stenami in tako slabo razsvetljena, da so na mizah že gorele velike lojeve sveče, čeprav je bil zunaj še bel dan. Na enem koncu so bila vrata v lastno pisarno sodnika, okrog katerih je bilo zbranih mnogo advokatov in službujočih pisarjev; klicali so jih noter po seznamu v istem redu, kakor so bili pozvani. Vsakokrat, če so se odprla vrata, da bi vstopila ena izmed strank, je skušala priti noter druga stranka; gospodje, ki so šele čakali, da bodo pozvani k sodniku, so se glasno pogovarjali, in ti, ki so že bili tam, so začeli razne osebne prepire, tako da je bil tak hrup, kakor le more biti v tako majhnem prostoru.

Pa tudi to niso bili edini glasovi, ki so udarjali na uho. V pregradi za leseno ograjo je stal sodni pisar z naočniki, pred katerim se je prisegalo, in spet drug pisar je nosil zdaj cele zvezke protokolov v zasebno sobo sodnika v podpis. Tu je bila tudi cela množica klientov s pisarji, ki so morali prisegati, in ker nikakor niso mogli vsi hkrati priseči, so se gnetli h gospodu z naočniki nekako tako, kakor če se cela množica ljudi tlači med pritlična vrata v gledališče, kadar ga Njegovo Veličanstvo počasti s svojim obiskom. Drug uradnik si je zdaj pa zdaj napenjal pljuča s klicanjem imen tistih, ki so že prisegli, da bi jim mogel vrniti njihovo prisežno izpoved, potrjeno že po sodniku, kar je povzročalo nove spopade. In vse te stvari, ki so se godile hkrati so povzročale tak hrum, kakor bi si ga mogel želeti samo najbolj čil in togoten človek. Potem je bil tam še drug sloj ljudi — ti, ki so čakali, da bi prisostvovali roku na podlagi povabila, ki so ga izposlovali njihovi zastopniki, pri čemer je bil advokat nasprotne stranke lahko navzoč ali ne, in katerih posel je bil ta, da so tu pa tam poklicali ime advokata nasprotne stranke, da bi se ugotovilo, da ni navzoč brez njihove vednosti.

Na primer: Na zid naslonjen je stal tik zraven sedeža gospoda Pickwicka paglavec kakih štirinajstih let z diskantom in blizu njega pravni pisar, basist.

Neki pisar je prihitel noter s celimi zvezki papirjev in gledal okrog sebe

«Sniggle in Blink,» je kričal diskant.

«Porkin in Snobb,» je godrnjal bas.

«Stumpy in Deacon,» je kričal novi prišlec.

Nihče ni odgovarjal in potem so na najbližjega človeka, ki je vstopil, kričali vsi trije, toda on je kričal spet po nekom drugem in nekdo drug je glasno rjovel po nekom čisto drugem in tako je šlo kar naprej.

Ves ta čas je bil mož z naočniki neprenehoma v delu, sprejemajoč prisege pisarjev; prisego so opravili neizpremenjeno, ne glede na interpunkcijo in navadno v tej le obliki:

«Vzemite knjigo v desno roko, to je vaše ime in pisava, prisegate, da je vsebina te vaše prisežne izpovedi prava, k temu vam pomagaj Bog, šiling dobite nazaj, jaz ga nisem dobil.»

«Poslušaj, Sam,» je rekel gospod Pickwick, «mislim, da bi bil habeas corpus že lahko napravljen.»

«No,» je odgovoril Sam, «če b le dubil mi soj korpus odtod. Tu je hedu prjeten, de nas tku doug drželja tuki. Jest b tu že desetkat naredu, zapoku in tku dale.»

Za kaksno vrsto težavnega in nevodljivega stroja je smatral Sam Weller listino habeas corpus, ne vemo, zakaj pristopil je Perker in poklical gospoda Pickwicka vstran.

Ko so bile običajne formalnosti opravljene, je bilo telo gospoda Samuela Pickwcka kmalu nato izročeno biriču, ki naj bi ga spremil k upravniku fleetske jetnišnice, kjer naj bi ostal, dokler ne bo znesek odškodnine in stroškov v procesu Bardellove proti Pickwicku popolnoma plačan in poravnan.

«In to bo trajalo presneto dolgo,» je rekel gospod Pickwick in se smejal. «Sam, pokliči izvoščka. Perker, dragi prijatelj, Bogom torej!»

«Pojdem z vami, da vidim, da ste na varnem,» je rekel Perker.

«Hvala,» je odgovoril gospod Pickwick, «jaz bi želel iti le Samom. Brž ko se tam malo razgledam, vam bom pisal in vas čakal. Za zdaj z Bogom!»

Nato je gospod Pickwick stopil v kočijo, ki se je ravno pripeljala, birič je vstopil za njim in, ko je sedel Sam na kozlo, so odrinili.

«Res čuden človek,» si je mislil Perker, ustavivši se, da obleče rokavice.

«Ta bi že znal napraviti bankrot, gospod,» je opomnil mož zu stoječi gospod Lowten. «Ta bi že znal ugnati sodne eksekutorje! In upiral bi se jim, tudi če bi mu govorili o aretaciji!»

Advokata seveda to strokovno pisarjevo ocenjevanje gospoda Pickwicka ni očaralo, zakaj odšel je, ne da bi mu odgovoril.

Kočija je drdrala po Fleetski ulici, kakor navadno drdrajo kočije. «Konji tečejo bolje,» je rekel kočijaž, «če imajo nekoga pred seboj,» (kako so neki tekli, ko niso imeli pred seboj nikoga in zato se je držal za tovornim vozom. Kadar se je voz ustavil, je obstala tudi kočija, in če se je voz pomaknil, se je pomaknila tudi kočija. Gospod Pickwick je sedel nasproti biriču in birič je sedel s klobukom med koleni, žvižgal neko melodijo in gledal skozi okno.

Čas dela čudeže in tako je prevozila s pomočjo tega mogočnega, starega gospoda tudi kočija pol milje. Ustavili so se, rej in gospod Pickwick je zlezel iz kočije pred vrati fleetske jetnišnice.

(Nadaljevanje sledi)

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNISTVO ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČISKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm. višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm. širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel. 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 606-90332-7 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ. - Trst